

L. Yılmaz
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 40 - 13 OCAK 1976 5 TL.

İŞÇİ SINIFINI HEDEF ALAN OYUNLAR BOZULMALIDIR

3/4 Ocak 1976 günleri İstanbul'da toplanan Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu, toplantıdan sonra güncel olaylar ve sorunlar hakkında aşağıdaki bildiri yayımlamıştır:

Son günlerde MC iktidarı ve onun dümen sıyındaki mihraklar tarafından yaratılan olaylar, işçi sınıfı ve demokratik güçlerin üzerinde yoğunlaştırılan baskıların, faşist termanın yeni bir aşamaya geldiğini göstermektedir.

SAĞ SOL ÇATIŞMASI DEĞİL FAŞİST SALDIRI

ODTU öğrencilerinin otobüslerine komandolar tarafından herkesin gözü önünde yapılan saldırı, öğrencilerin kurşunlanarak ağır şekilde yaralanmaları bunun son örneğidir. Bu saldırı sırasında komandolarca dağıtılan bildiride, saldırıların gerekçesi olarak gösterilen husus dikkat çekicidir. Kendi ifadelerine göre silahlı saldırıların sebebi kamuoyunun uyarılmasıdır. Geldikleri nokta seslerini duyurmak için insan kurşunlamaktır. Dağıtıkları bildiriyle silahlı saldırıyı ve adam öldürmeyi bir mücadele taktiği olarak bilinçle seçtiklerini itiraf etmiş olmaktadır. İlerici gençliğin silahlı saldırılara karşı güncel görevinin ne olduğu konusunda Partimizin önerdiği çözüm gençlikte etkisini göstermeye başladığı için saldırganlar gerçek yüzlerini göstermektedirler ve kendilerini ele vermektedirler. Burjuvazi ve onun iktidarlarının gençlik içinde "sağ-sol çatışması" olarak göstermeye çalıştıkları olayların, aslında, gerici, faşist kanadın tek taraflı saldırıları olduğu saklanamaz hale gelmiştir.

İŞÇİ SINIFINA YÖNELİK SALDIRILAR

Daha önce de belirttiğimiz gibi, ilerici gençliğe yönelik saldırılarla gençliği ve dolaylı yoldan demokratik güçleri, işçi sınıfını sindiremeyen burjuvazi, işçi sınıfına doğrudan saldırılara başlamış, son günlerde bu saldırılarında yeni bir strateji uygulamaya girişmiştir.

Baskılar, saldırılar, özel sektöre ait olmayan yerlerde çalışan işçilere özellikle yöneltilmektedir. Sermayenin MC iktidarı önce kesin kendi yönetiminde olan devlet işyerlerinde çalışanların demokratik ve ekonomik isteklerini bastırmayı ve buradan kalkarak aynı baskıyı bütün işçi sınıfı üzerine yöneltebilmeyi amaçlamaktadır. Bu oyunun önce devlet işyerlerinde tezgahlanmasının nedeni, bir yandan, bu mücadele sırasında burjuvazinin doğrudan zarara uğramasını önlemek, diğer yandan devlet işyerlerinde öteden beri genellikle sarı Türk-İş sendikalarının etkin olmasındır.

Tariş'den sonra Seydişehir'de işçiler üzerine saldırılan komandolar, işçiler arasında silahlı çatışmaların var olduğunu göstermek ve buna dayanarak işçilerin demokratik ve ekonomik haklarını gasbetmeye yönelik yeni tedbirler tezgahlamak oyununun birinci perdesidir.

Seydişehir'de işçilerin gerçek temsilcisi durumundaki ve toplu sözleşme yapma yetkisi almış bulunan Özgür Alüminyum-İş Sendikasının bir takım oyunlarla ortadan kaldırılması planlanmıştır. Bunun için sendika ve onunla birlikte işçilerin politik örgütü Türkiye İşçi Partisi ve diğer demokratik örgütlere ait binalara saldırılar yöneltilmiş, işçilerin bu saldırılara cevap vermeleri beklenmiş ama Seydişehir'deki işçilerin sağduyulu ve bilinçli davranışları hazırlanan planları bozmuştur.

Özellikle devletin işveren olduğu işyerlerinde, Samsun Bakır İzabe, Bandırma Sülfirik Asit, Tariş, Shereton ve Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan toplu işçi çıkarmaları, yeni stratejinin, devlet işyerlerindeki baskıların diğer görünüsidir.

İş Kanunu uygulamasıyla çalışan işçi-memur ayırımı sorununa anlaşılın MC iktidarı "kökten" bir çözüm getirmeyi amaçlamaktadır. Ancak bu çözüm, bütün diğer sorunlarda olduğu gibi işçi sınıfının çıkarlarına karşıdır.

İŞÇİLERİN "MEMURLAŞTIRILMASI" VE TÜRK-İŞ'İN İHANETİ

Devlet işyerlerinde direnişlerin yaratılmasından kırılmasına kadar gelişen çizgi devlet işyerlerinde çalışan bütün işçileri memur haline getirmek amacına yöneliktir. Sosyal Sigortalar Kurumu'nda ve Basın

İlan Kurumu'nda çalışan işçilerin memurlaştırılması, aslında, devlet işyerlerinde çalışan bütün işçilere ve onların kazanılmış demokratik haklarına yöneltilmiş bir tehdittir. Bu tehdit yalnız ekonomik ve demokratik hakları değil, aynı zamanda bu işçilerin kendi politik örgütlerinde görev almalarını önlemeyi de amaçlamaktadır.

Memurların toplu sözleşmeli, grevli sendika kurma hakkına sahip olması gereken günümüz Türkiye'sinde işçileri memur yaparak bu haklarını ellerinden alma çabası, memurların, işçi sınıfının, bütün çalışanların haklı mücadelesini engelleme girişimidir, ama unutulmasın ki, toplumsal gelişme önüne konulmak istenen bu çeşit yapay engelleri ezer geçer.

Türk-İş yönetiminin sahneye konmak istenen bu oyunda aldığı kararlık rol ise işçi sınıfı tarihinde yer alacak büyüklükte bir ihanettir. İşçi sınıfının ilerici sendikal hareketi ve örgütleri, Türk-İş'e bağlı işçiler bu konuda çok uyanık olmak ve gereken beraberliği, dayanışmayı çok güçlü bir biçimde göstermek zorundadırlar. İşçi sınıfının tümüne, onun kazanılmış haklarına yönelik olan bu saldırı daha bu adımda göğüslenmeli ve önlenmelidir; çünkü bilinmelidir ki, bu adımı başka adımlar izleyecektir.

REFERANDUM ÜZERİNE OYUNLAR

Aynı politik baskıların bir yansıması da referandum konusunda Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda çıkan haberde ifadesini bulmaktadır.

Ne var ki, Hukuk Genel Kurulu'nun referandum konusundaki olumsuz ve anti-demokratik kararı, sadece, bu kararın çıkmasına sebep olan olay için geçerlidir ve onu bağlar. Yoksa bu karar, referandum çözüm yolu olarak benimseyen mahkemeleri katiyen bağlamaz. Çünkü bu karar bir içtihadı birleştirme kararı değildir. Nitekim Hukuk Genel Kurulu'nun kararına yolaçan 9. Hukuk Dairesinin ilk kararından sonra; aynı daire üstü verdiği iki kararla görüşünü değiştirmiş ve referanduma başvurma yolunun açık olduğunu kabul etmiştir.

Ancak işçi sınıfının kendilerini gerçekten temsil eden sendikalarda birleşmesini önlemeye amaçlayan çevreler bu kararın bütün mahkemeleri bağlayacağı şeklinde kamuoyunu yanıltmaya ve yargı organlarını etki altında bırakmaya çalışmaktadırlar. Bu oyun bozulmalıdır.

SORUMLULAR VE SEYİRCİLER

Bütün bu olup bitenlerden birinci derecede MC hükümeti sorumludur. Ama sorumluluk sadece hükümete münhasır değildir. Parlamento oluşturulan partiler olaylar karşısında sadece üstünlerini belirlemek ve hükümeti suçlamakla yetinmezler. Meclislerin yasama görevi yanında hükümeti denetleme görevi de vardır. Meclisler bu görevi artık gerçekleştirirken yerine getirmeli, hükümetin yasalara aykırı anti-demokratik işlem ve uygulamalarına son verilmesi yolunda girişimlerde bulunmalıdır.

PENCERE

"Silâhsız Gidelim!.."

leri kolay mı? Hep çocuklar öldürülecek ve bizler seyredecek miyiz? Seyretmekle bir suç işlemiyor muyuz? Katillerin suç ortağı olmuyor muyuz? Yapacağımız hiçbir şey yok mudur? Ülkenin ilerici güçlerinin, hukuk kurumlarının, Anayasa kuvvetlerinin, ana-muhalefet partisinin elinden birşey gelmiyor mu?

Ölü toprağı mı serpiydi hepimizden üstüne?..

★

Bu kaçınıcı? Başkent'in göbeğinde ODTU öğrencileri sınavlara gitmek üzere otobüse doluşuyorlar. O sırada komandolar geliyorlar; ellerinde tabancalar; ve silâhlarını kızıl, erkek öğrencilerin üstüne boşaltıyorlar. Sonra kollarını salliya salliya gidiyorlar. Devletin Emniyet güçleri her zamanki gibi seyircidir. Devletin TRT'ali için olay, üç-beş cümlelik bir haberdir. Çocukları hastaneye kaldırıyorlar. Belki ölecekler? Kaçınıcı cinayet bu? Çocukların suçu ne? Sabahleyin öğrenci otobüsüne binip sınavına gitmek; silâhsız, savunmasız, iyi niyetle, akıllıca... Belleğin beni yanıltmıyor, sa Sayın Bülent Ecevit demiştik ki:

— Asil devrimcilik, silâhın üstüne silâhsız gidebilmektir.

Severler Ecevit'i bu ülkenin gençleri... Ben yakından bilirim ki; hangi siyasal inançtan olurlarsa olsunlar, gençler, Sayın Bülent Ecevit'in erdemine, dürüstlüğüne, halkçılığına saygıdır. Belki bu nedenle gençler Ecevit'i dinliyorlar; silâha başvuruyorlar; ama ölüyorlar.

Ölmek kolay mı?

Çocuk yaşta ölen kardeşlerin acısına dayanmak kolay mı? Anaların-babalarn evlat acısına yüreklerine sindirme-

Türkiye'de kapitalizmin ikide-bir dar boğazlara girdiği açık. 1960'tan önce böyle oldu. 1971'den önce böyle oldu. **Sımdaki sayı bunalmaya yayıyor. 12 Mart'a nasıl giddi? 1970 yılındaki 16 haziran olaylarını gözlerimizin önüne getirelim.** Bir yandan Personel Kanunu ile memur maaşlarında artışın Bütçe'ye yüklenirken, bir yandan toplu sözleşmelerle işçi ücretleri yükseliyordu. Tarım taban fiyatlarını her yıl arttırmak oy sandığı gereğiyle. Siyasal iktidar işçi-memur köylü üçlüsüne birden yetmiyordu. Sendikal hakları ksmak istediler; İstanbul'da büyük bir işçi eylemi patladı; ve o günden sonra bula 12 Mart 1971'e kaydı Türkiye..

1978'da durum nedir?

Memur maaşlarını saptayan katıyıcı 9'da dondurulmuştur. İşçi yitkilerinin elinden sendikal hakları alınarak isteniyor. İşçileri memurlaştırmak politikasını yürütenler siyasal iktidardır... Çünkü Türkiye kapitalizmi 800 bin memura, 1,5 milyon sigortalı işçiyi ve milyonlarca tarım emekçisini birden «sus payı» dağıtacak güce değil... Döviz dar boğazına girdi. Ülke endüstriyel ters, çarpık ve dışa bağımlı kurulmuştur. Çoğu fabrikamız çarkını döndürmek için hammadde dışardan geliyor. En başta petrol olmak üzere bu hammaddelerin fiyatları arttıkça dış ticaret açığı 3,3

milyar dolara yükseldi. Bunalmın bedelini kim ödeyecek? İşçi mi, memur mu? Köylü mü? Yoksa her üçü mü?

Her üçüne birden ödetmek için fasızın bir rehim gerek ülkeye... Anayasal hakları askıya almak gerek... Ne yapmalı? İşçileri direnişe itmeli; öğrencileri kurşunlamalı; öldürmeli... Kanlı meydanlar yaratmalı; kardeş kardeş vurdurmalı... Olanüstü rejime gidinceye dek kabalımalı... Öğrencileri bunun için öldürüyorlar. CHP'nin ise kaybı:

— Aman 1977 seçimlerine kazasız belâsız ulaş!

Ne var ki, ya bu gidişle ortaklık hüsbütün karışsın? Ya bu seassizlik ve bu pasifizizm karşısında azgınlıkların yoğunlaştırması? Ya ülkenin başkentinde ve en büyük şehirlerinde gün andüz insan avına çıkan siyasal güçlerin «durs diyemeyiz, demokratik hukuk devleti yasalarını ve güvencelerini işletemeyiz; 1977 seçimlerine zor ulaştırız. Çünkü eçliya, gün geçtikçe azacak, edepsizleşecekler..

Ecevit:

— Silâhın üstüne silâhsız gidelim.. demiştik.

Evet, silâhın üstüne silâhsız gidelim; ama gidelim: oturduğumuz yerde oturmayalım; hüvükler olarak vasalara sayılmayı geçerli kalamazsak, küçüklere öfüt vermeye yüzümüz mü kalır?..

İbrahim Selçuk

YURUYUŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat Sargin
Genel Yönetmen: Umur Coşkun
Genel Yayın Yönetmeni: Metin Culhaoglu
Yayın Yönetmeni/Yardımcısı: Mehmet Aközer
Yazı İşleri Müdürü: Taner Tuncel
Teknik Sekreterler: Uğur Okman
Akin Ertek
Kapak Düzeni: İbrahim Niyazoglu
Montaj: Faruk Obüs

İstanbul Temsilcisi: Hacı Kantarcı

İzmir Temsilcisi: Aydan Gedikli
Eskişehir Temsilcisi: Vedat Baranoglu
Bursa Temsilcisi: Cengiz Koc
Adana Temsilcisi: Ceyhan Can
Diyarbakır Temsilcisi: Ruhi Koc

Avrupa Temsilcisi: Raif Kaya
19 Rue Emile Dubois
75014 Paris

ADRES: ANKARA: KONUR SOKAK 15/8
KIZILAY TEL: 17 45 81
İSTANBUL: PİYERLOTI CAD.
21/1 CEMBELİTAŞ

İLAN KOŞULLARI:

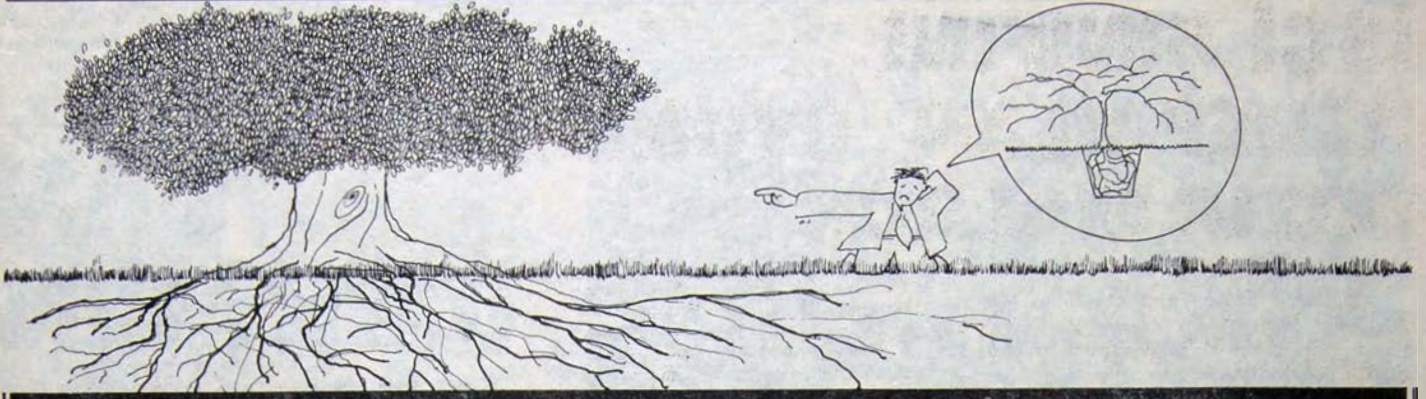
Arka kapak renkli: 7500 T.L.
Arka kapak siyah beyaz: 6000 T.L.
1c sayfalarda satın santimi: 20 T.L.
1c sayfalardaki yayın ilanları % 50 indirimlidir.

İstanbul Dağıtım: Fuat Bute
Ege Dağıtım: DATİC

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200 TL.
6 aylık: 100 TL.

KIRIK MERCEKÇİLİĞE BURJUVAZİNİN SOL OYUNU

YALÇIN KUÇUK

Bilimden çok söz edilir. Çok söz etmeden önce bilimsel bakış açısının ve bilimsel katkının ne olduğunda anlaşmak gerek. Bunu da çok basit olarak şöyle söylemek mümkün: Bilimsel bakış, görünüğe aldanmamak demektir. Görünüştaki hareketleri aşarak gerçek hareketlere inebilmek, bilimsel katkının temel direği oluyor. Bu yüzden tarihin tanıdığı ilk büyük bilim adamları astronomide ortaya çıkıyor. Kopernik ve Galile örneklerinde olduğu gibi. Çünkü astronomide, görünüştaki hareketlerle gerçek hareketler arasındaki sapma, daha kısa bir deyişle, görünüşle öz arasındaki mesafe diğer alanlara göre daha büyük. Galile, görüntünün bütün ağırlığına karşın, dünyanın döndüğünü gördü.

Astronomi bilimi için geçerli olan ölçüt siyasal iktisat için de geçerli olmak zorunda. Marx, kendinden önceki siyasal iktisatçıların bilimsel katkılarını değerlendirirken Ricardo üzerinde duruyor. Bilim adına görüntülerle vakit geçirenleri sergiledikten sonra, "Sonunda Ricardo ortaya çıktı ve bilime 'dur' işaretini verdi" diyor. Ricardo'nun siyasal iktisat bilimine katkısını şu şekilde özetliyor: " Genel olarak"

ile gerçek hareketleri arasındaki çelişki karşısında nesnelere nasıl durduğunu araştırmaya" zorladı. Ve Marx, değerlendirmesini yapıyor: "Ricardo'nun, bilim için büyük tarihsel anlamı işte buradadır". (K. Marx, Theories Surplus Value, Cilt 11, sayfa 166)

Gök yüzündeki gerçek hareketleri görebilmek için de mevcut mercekle yapıldı. Toplumsal yaşamdaki gerçek hareketleri görmemek için de mevcut mercekle kırıldı. Yirminci yüzyıl Batı toplumsal bilimcilerinin temel işlevi, kırık mercekle üretmek oluyor. Kırık mercekle bakmaya alışmak temel uğraş haline getiriliyor. Bundan da pratik sonuçlar elde ediliyor.

Geçen hafta yine ön plana çıktı. Solcuların solcularla çatıştığı ileri sürüldü. İleri sürenlerin içtenliğine hiç bir itiraz olamaz. İtiraz, sadece merceklerle. Solcu olduğunu ileri süren herkes veya sosyalizm lafazanlığında her gün yeni bir rekor kıran her grup veya örgüt, solcu ya da sosyalist sayılabilir mi? Komandolar, öğrenci otobüslerini basıp kurşun yağmuruna tutarken, Türkiye sosyalizminin en önemli sorunu olarak Sovyetler Birliği'nin yalnızca "revizyonist" mi, yoksa hem "Revizyonist" hem de "sosyal emperyalist" mi olduğu konusunda bilimsel forumlar düzenleyenler solcu ya da sosyalist sayılabilir mi? Bunların birini kabul edenlerle ikisini birden kabul edenler arasında çıkan bir kavga dolayısıyla solcuların çatıştığı söylenebilir mi? Görünüğe aldananlar için "revizyonizmi" ve "sosyal emperyalizmi" kabul etmeme amacıyla başlatılan kavga, sosyalistler arasında bir kavga oluyor. Öзде ise sosyalistler arasında bir kavga yok. Çünkü sosyalistlerin böyle bir sorunu yok. Çünkü böyle sorunları olanların solculukla da, sosyalizmle de hiç bir ilgileri yok.

Son haftanın olayı, bir örnek. Burjuvazinin sol oyununa bir örnek. Daha açık bir deyişle burjuvazinin yedek bir güç olarak saklı tutmak istediği, saptırmak istediği ve zamanı gelince kullanmak istediği bir hareketin özü bu örnekte saklı. Burjuvazinin cevap veremediği demokratik özlem ve eylemler karşısında geliştirdiği stratejinin bir parçası bu. Burjuvazinin, demokratik özlem ve eylemlerle ilgili olarak uygulamaya geldiği strateji, ikili bir oyuna dayanıyor. Oyunun bir parçası, demokratik özlem ve eylemleri ezmeye dayanıyor. Diğer parçası ise, bunları, yörüngesinden saptırmayı amaçlıyor. Bunları, işçi sınıfı hareketine karşı yedek bir güç olarak saklamayı amaçlıyor. Son hafta

biraz daha açıklık kazanan oyunun özü burada.

Yalnız oyunun tümü, bundan ibaret değil. Burjuvazinin asıl sol oyunu başka yerde oynanıyor. Türkiye'de solun bölünmüşlüğü iddiaları ile sahneleniyor. Bugün sosyalizm adına ortaya çıkan siyasal örgütlerin burjuvazinin öncülüğüyle kurulduklarını kimse söyleyemez. Ancak söylenebilecek bir nokta var: Burjuvazi, bunlardan bazılarını canlı tutmak için öndeki olanakların hiç birisini esirgemiyor. Türkiye'nin iç ve dış politikasındaki gelişmeler, bu arada Halk Partisi'nin sosyalist enternasyonele girmek için karar alması, tabela örgütlerden bazısının fiyatını birdenbire düşürdü. Hem solu bölünmüş göstermek hem de sosyalizm adına sosyal demokrat bile sayılamayacak bir tabela örgütünü canlı tutmak zahmete değer olmaktan çıktı. Ancak oyun bitmedi.

Son günlerin gelişmeleri, burjuvazinin sol oyununun özünü sergiledi. Geçen yılın sonu, bu yılla birlikte solun bölünmüşlüğü iddialarının tarihe karışacağını açıklıkla ortaya koydu. Toplumsal ve siyasal gelişme, tek örgüte doğru hızlı bir eğilimin varlığı gösterdi. Şimdi bunun karşılığında burjuvazinin çıkması gerekiyor. Burjuvazi, can çekişen bazı örgütlere kuvvet aşısı yapmak, can çekişen bazı örgütleri canlı göstermek için özel ve özenli bir çabanın içinde. Şimdilik buraya bir nokta koymak gerek.

1975 yılının olayları ile 1976 yılının başı, bir noktaya büyük bir açıklık getiriyor. Burjuvazi, 1976 yılının önemli bir yıl olduğunu fark ediyor. Demokratik kitleleri kurşunlama, işçileşen memurların elinden işçi olma hakkını alma ve kamu iktisadi teşebbüslerindeki işçiler üzerinde terör kurma girişimlerinin bir değil iki anlamı var. Birincisi, faşist tiranmalarla ilgili. Bu tiranmaların temel hedefi, şaşmaz bir biçimde, işçi sınıfı. Tiranma zinciri bunu gösteriyor. Yalnız aynı zincir, bir başka noktayı da gösteriyor. Temel hedefe doğrudan doğruya hücum etme cesaret ve gücünün var olmadığını da. Cesaret ve güç eksikliği, işçi sınıfının gücünü bilmekten ileri geliyor.

Burjuvazinin işçi sınıfının gücünü bilmesinin de doğal sonuçları olacak. Bu gücü azaltmak mümkün değil. Ancak bölerek etkisizleştirmek mümkün görülebilir. Bugün işçi sınıfı bölünmüş değil. İşçi kütlesinin bütünü de sosyalist değil. Ancak hızlı bir sosyalistleşme ve bilinçlenme süreci içinde. Bu süreci, durdurmak da imkansız. Bu durumda burjuvazi için açık olan tek yol işçi sınıfını bölerek etkisizleştirmek. Bu ise bir yandan, sosyalist hareketin bölünmüş olduğu iddialarını yaymakla, diğer yandan da, kendi iç tutarsızlıkları ile yaşama şansından yoksun örgütlere omuz vermekle mümkün. Burjuvazinin sahnelediği asıl sol oyun burada. Burjuvazi karşısında olduklarına inanan fakat hala burjuva biliminin kırık merceklelerinden bakanlar da bu oyuna yardımcı oluyorlar. Sosyalizm adına çıkan örgütlerle ilgili yapıcı ya da yıkıcı hiç bir eleştiri getirilmeden, solun bölünmüşlüğünde yakınp duruyorlar. Sosyalizmle kesinlikle bağdaşmaz bir tutumu sürdürüyorlar.

Sosyalizm biliminin en temel ilkelerinden birisi, görünüşün özden farklı olmasıyla ilgili. Demokratik kitleleri sosyalizme kazanma gereği ile demokratik hareketlerle sosyalist eylemleri karıştırmakla ilgili. Türkiye, 12 Mart öncesinde bu karışıklığı bir kez yaşadı. Bir daha yaşamasına imkan yok. Ancak Türkiye'nin aynı karışıklığı bir kez daha yaşaması için burjuvazinin elinden geleni esirgimeyeceği anlaşılıyor. Tıpkı Türkiye sosyalizmini bölünmüş göstermek için elinden geleni esirgimeyeceğinin anlaşılması gibi.

CAN ÇEKİŞEN MC KAN DÖKÜYOR

Yüksek öğrenim kurumlarına ve buralarda okuyan öğrenciler üzerine yönelen saldırıları ve baskıları, sadece MHP'li bir avuç zorbanın yarattığı "günlük olaylar" olarak değerlendirmek hatalı. Bu olaylar belli mihrakların kısa ve uzun vadeli hesaplarının bir sonucu.

Büyük burjuvazi, MC ortaklarını biraraya getirirken, özellikle siyasi plâformdaki birliği öne çıkarmıştı. Bu Birlik; "Komünizme karşı olmak" şeklinde formüle edildi. Bu sloganla yola çıkan MC, kurulduğu andan itibaren belli bir silaha sahip kılındı. Bu silah, mevcut iktidara yönelecek ekonomik, demokratik ve siyasal hareketleri "Komünizmin tahrikleri" sayarak baskı ve terör uygulamak.

Silah, MC'nin kuruluşundan bu yana kullanılageldi. TÖB-DER mitinglerinde, İskenderun'da, Seydişehir'de, Tariş'te vb. Son gençlik olayları ile MC elindeki silahı daha etkin kullanabilme yollarını arıyor. Her şeyden önce bu silahı kullanabilmek için MC'nin devamını sağlamak gerek.

Ortaklığın kendi içinde karşılaştığı sorunlara karşı en iyi çözüm, onları biraraya getiren nedenlerin varlığını öne çıkarmak. "Komünizm tehlikesi vardır, bu tehlike o kadar büyüktür ki, hükümeti aşmış, devlete yönelmiştir." O halde, "Cumhuriyetçiler, milliyetçiler daha sıkı birleşmeli, yek vücut olmalıdır." Yani MC iktidarı sürmelidir.

Öğrenci gençliğe karşı yönelen ve gittikçe şiddetlenen saldırılar bu imajı yaratmaya yönelik. Hızlı tırmanışın gerekçesi yapılan olaylar, anterlerde, ekranlarda ve rotatiflerde istenilen biçimde yoğunlaştırılarak kamuoyuna iletiliyor. Böylece MC ortakları ortaklıklarını perçinlemek gereğini duyarken, kamuoyu önünde bu ortaklığın sürdürülmesinin haklı (!) gerekçeleri sunuluyor.

PERDE 1

PROFESYONEL KATİLLER ODTÜ'DE

ODTÜ bu sonbaharı olaysız geçiren, eğitimi düzenli bir biçimde sürdüren nadir okullardan biri. Bu durumun başlıca iki nedeni var: Doğrusu ve yanlış ile geçen yıl sürdürülen direniş sonucunda öğrencilerin, öğrenci temsilciliği hakkını elde etmesi birinci neden. İkinci neden ise ODTÜ'de öteden beri, olay çıkaracak nicelikte faşist militan bulunmaması.

ODTÜ FAŞİSTLERİN GÜNDEMİNDE

Faşistler bu yıl için çizdikleri politikayı bir çok okulda uygulama olanaklı buldular. Baskı ve sindirme, bunun olmadığı yerlerde olay çıkartarak okulların kapatılması, pusı kurup ilericileri vurarak tasfiye politikası bir çok okulda uygulandı. Ancak ODTÜ bütün bu gelişimin, faşist tırmanma doğrultusundaki gelişimin dışında kaldı. Komandolar ODTÜ'yü herhalde boş bırakacak değillerdi.

Ne var ki, 12 bin kişilik bir okulda sayıları 40-50'yi aşmayan komando "temsilciliğinin" işgal, terör vb. gibi yollarla ODTÜ öğrencilerini sindirebilme şansı yok denecek kadar az. Başka bir çok okulda olduğu gibi dışarıdan yardım alarak hedefe ulaşmak da mümkün değil. Çünkü ODTÜ şehirden uzaktaki. Üstelik geniş bir alana yayılıyor.

Son olaylar, bu somut koşulların faşistlerce de değerlendirildiğini kanıtladı. ODTÜ otobüs güzergahları ve durakları, kısa vadeli hedefleri olan imtihanları engellemeye yönelik komando hareketine sahne oldu.

PROFESYONEL KATİL İŞİ

Şehirden kalkan otobüs durakları işgal edildi. Okul otobüsleri yolda silahlı kişiler tarafından kesildi. Bu "eylemler" sırasında dağıttıkları bildiri-lerde faşistlerin söyledikleri şuydu:

Okula girmeleri kızıl anarşistlerce engellenmekteymiş. Bu nedenle çaresizlikten böyle bir yola başvurmuşlar. Ama ilk fırsatta, kısa bir sürede durum düzelecek, kızıl militanlardan hesap sorulacaktır.

Faşistler öğrenciler karşısında önce gadre uğramış, masum, ama hakları için harekete geçen kişiler rolü oynadılar. Belki inandırırız sağı solu diye. Ancak, bildirilerini almak, okumak istemeyen öğrenci çıkınca gerçek yüzlerini gösterdiler. Bahçelievler son durakta ve Genelkurmay'ın önünde otobüsün indirdikleri öğrencilerin üzerine ateş açtılar. Silahsız, savunmasız birkaç kişiye büyük bir rahatlıkla bir kaç el kurşun sıkabilmek, öğrencilerin değil, daha çok profesyonel katillerin, bu işlerde uzmanlaşmış "görevlilerin" işi.

EMNİYET KUVVETLERİ NE YAPIYOR?

Daha önce otobüs duraklarında defalarca olay çıktı. Faşistler dağıttıkları bildirilerde imtihanların "mutlak surette" engelleneceğini söylediler. Buna rağmen hiç bir tertibat alınmadı. Ama sorumlu kişiler açıklama yaptılar: Çok çalışılmış, çok tedbir alınmış, ama çeşitli nedenlerle bu tedbirler yetersiz kalmış, tedbirler yetersiz kalınca da olaylar önlenememiş... Bu çok "doyurucu" açıklamadan ancak şu sonuç çıkıyor: Saldırıya uğrayanlar için güvenlik sağlanamasa bile, güpegündüz

Öğrenci gençlik; gördükleri teşvik, himaye ve yardımla cesaretlenen faşist zorbanın saldırıları karşısında köşeye sıkıştırılmak isteniyor. Gençler nefsi müdafaa durumuna itilerek silahlanmaya yöneltiliyor. Heyecan unsurunun etkin olduğu gençlerin silahlı vuruşma ortamına çekilmesi, MC içinde 12 Mart eylemcilerine, özelemlerini gerçekleştirmek için basamak olarak kullanılacak.

Kısa vadeli amaçların ikincisi, MC'nin büyük burjuvaziye hizmetlerini, anti-demokratik uygulamalarını kamuoyundan gizlemek. MC büyük burjuvazinin finansman ve pazar sorunlarını çözmeye çalışırken, bu hizmetlerinin faturasını işçi ve emekçi sınıflara ödetmek zorunda. İşçi ve emekçi sınıfların zorlaşan hayat şartları karşısında sürdürdükleri ekonomik-demokratik mücadelelerini baskı ve terörle bastırmak durumunda. Nitekim, gençlik üzerinde yoğunlaşan saldırılarla kamuoyunun dikkatleri bu noktada odaklaştırılırken, SSK'da çalışan 1500 işçinin işine son verildi.

Kısa vadeli hesapların dışında uzun vadeli amaçları da gözlemek mümkün. Bunların başında, üniversiteleri faşistleştirmek hesapları var. Son beş yılda, sadece Ankara'da; bu amaçla epey yol aldılar. SBF, Hukuk Fakültesi, ODTÜ, Hacettepe Üniversitesi dışında tüm fakülte, yüksek okul ve akademi faşist zorbanın denetiminde. Son saldırılarla, bu okullarda okuyan gençler yıldırılmak ve sindirilmek isteniyor. Bu politika sonunda tüm öğrenim kurumlarının faşist zorbanın kontrolü altına alınması çabası içindeler.

Son olaylar, çok hızlı bir tırmanış ve karanlık emelleri olduğu gibi gözler önüne seriyor.

Millet Meclisi, Genelkurmay Başkanlığı vb. gibi binaların çevresinde yol kesip silah atanlar için aradıkları güven mutlak surette sağlanmıştı.

İŞ BAŞA DÜŞÜNCE...

Sonunda gerekli tedbirleri almak yine öğrencilere düştü. Öğrenciler, duraklardan otobüslere aynı saatte toplu halde bindiler. Yapılan çağırılar üzerine bazı demokratik kuruluşların temsilcileri ve bazı CHP'li parlamenterler geçtiğimiz hafta Pazartesi günü duraklarda hazır bulundular. Gelişen olaylar, herhalde CHP'lilere "sağdan ve soldan saldırılar" olmadığını, tek yönlü saldırıların belli çevrelere tezgahlanıp profesyonel katillere uygulandığını yeterince anlatmıştı.

Bu olaylar bir kez daha şunu gösterdi: Saldırıları püskürtmek için en etkin silah, ne geri çekilip susma, ne de aynı yöntemle cevap verme. En etkili yol, saldırılardan huzursuz olan tüm unsurların dayanışması içinde birlikte direniş. Saldırganlarla tıpatıp aynı yöntemi kullanarak direnme, en geniş kitlenin değil bir avuç kişinin direnmesini geriktiriyor. Oysa doğru olan bu değil.

HAZIRLIKTAKİ SENARYO

Saldırıların bir kaç gün için durması, oynanan oyunların bittiğini göstermiyor. 7 Ocak Çarşamba günü çereyan

«İŞÇİLER TABANDA ZATEN BÜTÜNDÜR»

9 Ocak Cuma günü başlayan "Demokratik Sol Düşünce Forumu" CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in konuşması ile açıldı. Ecevit'in konuşması yeni bir çıkış niteliği taşıyor. Bu yenilik, Ecevit'in işçi sınıfını toplumun temel itici gücü, demokratik hak ve özgürlüklerin temel savunucusu olarak görmesinde. Bu konuşmanın özünü ve biçimini belirleyen çeşitli etkenler olabilir. Bu etkenler ne olursa olsun, Ecevit'in konuşması üzerinde önemle durulacak bir nitelik taşıyor.

"Üçüncü Demokratik Sol Düşünce Forumu" 9 Ocak Cuma günü başladı. Forumun açış konuşmasını CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit yaptı. Ecevit'in konuşması gerçekten ilginç özellikler taşıyor. Bu konuşma, yukarıdaki çerçeve içerisinde CHP'nin, ya da Ecevit'in çıkışı olarak değerlendirilmeli.

CHP, kuramsızlık nedeniyle, halk kitlelerinin de, Batı Avrupa, İkkandinavya gezileriyle göz kırptığı sermaye çevrelerinin de gerisinde kaldı. Halk kitlelerinin en sabit demokratik özelemlerinin, sanayicilerin en "rasyonel" çıkarlarının gerisinde kaldı.

İki geriliği aynı anda aşım yenmek imkansız. Dolayısıyla buna yönelik çabalar da çelişkili ve kısır olmaya mahkum. Ecevit'in demokratik sol forumundaki konuşması bu çabaya dayanıyor. Bu nedenle de özünde çelişkili. Çelişki, sosyal demokrat örgütler için doğal. Hele CHP gibi oturmamış olanlar için. Ancak Ecevit'in son konuşması, farklılıklar bir yana, sol yan için gerçekten ilginç ve farklı gözlemler getiriyor. Bunların üzerinde durmak gerek.

Ecevit, konuşmasına 27 Mayıs öncesi demokrasi mücadelesi ile bugünkü mücadeleyi karşılaştırarak başlıyor. Bugün, "özgürlükçü demokrasi mücadelesinin somutlaştırılmasına, sosyal ve ekonomik içerik kazandırmaya değiniyor" Özgürlüklerin ve özgürlük mücadelesinin sosyal ve ekonomik bir içeriğe sahip olduğunu söyleyebilmek ileri bir adım. Başta bunu saptamak gerekli.

Sosyal demokrat partiler, genel olarak kuramsal temelleri zayıf olan örgütler. Kimilerinin ise kuramsal bir temele sahip oldukları bile söylenemez. Bu gerçeğin ortaya çıkardığı bir sonuç şu: Sosyal demokrat partiler bazı gerçekleri görebilmek için, ya da bazı gerçeklerin yanına yaklaşabilmek için sosya-

list partilere kıyasla daha çok zaman harcıyorlar. Sosyal demokrat partilerin yönetici kadroları ise sosyalistlere kıyasla aşırı bir biçimde "gördükten sonra karar verme" eğilimi içinde bulunuyorlar.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin büyük sermaye ile bütünleşmiş sosyal demokrat örgütleri için söylenecekler başka. Onların gelenekleri ve sermaye doğrultusuna girme süreçleri de ayrı. Sözümler, CHP'ye ilişkin. Bu partinin niteliği ve ikili yanı üzerinde yeterince duruldu. Ancak ortadaki gerçek, kuramsal temelin zayıflığı ve geleneksizlik nedeniyle CHP'nin her iki yanını da gerisinde kaldığı görülüyor.

İkinci yenilik şu: CHP uzun süre işçi sınıfını bir yana itti. İktidara oynayan bir parti olarak "nüfusun % 60'ını oluşturan köylüklük onun için yeterli idi. Ama bugün CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit egemen çevrelerin "teblihkenin asıl kaynağına yani işçi sınıfına yönelindiklerini" söylüyor.

Ecevit'in işçi sınıfını hatırlaması bununla kalmıyor. İktidar sorununun salt bir çoğunluk sorunu olmadığını da kabul ediyor. Şöyle diyor Ecevit: "İşçi hareketiyle bütünleşmiş bir demokratik sol veya sosyal demokrat hareket varsa, orada iktidar belirlenmiş demektir. Öyle bir ülkede sağcı siyasal kuruluşlar sayısal çoğunluğu sağladıkları zaman bile kolay kolay siyasal iktidar olamazlar"

Bunları sosyalistler nasıl yorumlamalı? Sosyal demokrat partinin batılı sosyal demokrat hareketle paralel olarak işçi sınıfına el attığını düşünmek söylenenleri böyle yorumlamak belki doğru, ama yeterli değil. Çünkü CHP artık işçi sınıfının da tek umudu olma konusunda eskisi kadar iddialı konuşmuyor.

Çünkü bu alanda niceliğin değil niteliğin önem-

li olduğunu gördü. Bunun en belirgin göstergesi Ecevit'in forumda CHP'yi "tek" değil "başlıca" sol parti olarak göstermesi. Önceleri CHP "tek" sol parti idi. Kuramsızlık, bu gerçekleri CHP'ye daha yeni gösteriyor.

Ecevit, işçilerin "tabanda zaten birleşik olduklarını" vurgulayarak başlıyor. Ve daha sonra işçi sınıfının politik tercihi konusunda şu kadar açık konuşuyor:

"Tabandaki işçi birleşmesini, işçi örgütleri tavanda da birleştirmek zorundadırlar. Bu onların işçiye karşı ödevidir, sorumluluğudur. Bunu sağladıkları takdirde, sorumlulukları, işçinin partisiyle, bütünleşmek durumundadırlar. İçlerine sindirirler, bizimle bütünleşirler; veya içlerine sindiremezlerse, daha iyisini bulurlar onunla bütünleşirler. Fakat bunu mutlaka sağlamak zorundadırlar."

CHP ve lideri için "zorunlulukların" görülmesi, bu zorunlulukların yerine gelme sürecinin başladığı anlamına geliyor. İşçilerin kendi siyasal örgütleri etrafında toplanmaya başlamaları sosyal demokratları elbette etkileyecek. Süreci geliştikçe etkilenme daha da büyüyecek. Ecevit'in Forumdaki son konuşması en başta işçi sınıfı hareketinin attığı ileri adımların izini taşıyor.

Öyle ki, CHP lideri Ecevit işçi-memur ayrımı konusunda yine kendi parti örgütünü aşan bir biçimde, işçi-memur ayrımının ve bunun doğurduğu sorunların tek çözümünün "işçilere tanınan hakların aynen memurlara da tanınması" olduğunu söyleyebiliyor.

Ecevit'in, Demokratik Sol Düşünce Forumunda yaptığı konuşma, belki de son yıllarda yaptığı en önemli konuşmalardan biri. Bu açıdan değerlendirilmesi gerek.

eden olaylar bunu kanıtladı. Daha önceki olaylar sırasında silah kullandığı için tutuklanan Ülkü Ocaklı bir öğrencinin jandarma nezaretinde sınavlara sokulmak istenmesi üzerine öğrenciler durumu protesto ettiler. Hazırlık Okulu Müdürü ve Rektörlük jandarmasının kendilerinden izin almadan öğrenciyi sınavı getirdiğini ifade etti. Protesto sırasında jandarma öğrencileri dipçikledi. Sonunda öğrenci temsilcilerinin yerinde müdahaleleri ve Rektörlüğe başvuruları üzerine Ülkü Ocaklı öğrenci hapisaneye geri götürüldü.

Hazırlıktaki olaylar bir şeyi daha gösterdi: Mahkeme kapısının içeri girerken okuldan uzaklaştırılma için yeterli gerekçe görülmediği anti-demokratik disiplin yönetmelikleri yalnızca ilericiler öğrenciler üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanılıyor. Öte yandan, Ülkü Ocaklılar ta hapisaneden getirilip sınavlara sokulmak isteniyor.

BUNDAN SONRASI...

İlerici öğrencilerin bütün bu olaylardan çıkaracakları dersler var: Bu tür olaylarda salt duygusal tepkilerle hareket etmek yetersiz ve sakıncalı. Olayları, politik açıdan açığa vurmak için iyi değerlendirmek, kullanmak gerekiyor.

Bundan sonra gelişecek olaylar bir

ölçüde tertipçilerin sahip oldukları desteğin niteliğine, kendilerine yönelik tepkileri ne ölçüde göğüsleyebileceklerine bağlı. Buna karşılık, tertipleri bozmak, saldırıları püskürtmek için birlik ve dayanışma, uyanık, tedbirli ve kararlı davranmak gerekiyor. Bunlar, tüm ilerici öğrencilerin görevi. Tabii, saldırganların gerçek yüzlerini kamu oyuna açıklamak ve en geniş desteği sağlamakla birlikte.

PERDE 2 'FOLKLORCU GENÇLER' DMMA' DA

Faşist hareketin DMMA perdesi daha önce açılmıştı. 5 Ocak pazartesi akşamı Ankara'daki Şeker Yurdunda duyuluyor ilk söylentiler. ODTÜ, Siyasal, Hukuk ve DMMA'da ilericiler öğrencileri sindirmek için çeşitli baskınların düzenleneceği öğreniliyor. Aynı akşam, DMMA öğrenciği ile hiç bir ilişkisi olmayan 50-60 kişilik bir grup

"folklor ekibi" görüntüsü altında okulda tezgahı kuruyorlar.

Ertesi gün, yani Salı sabahı, okula gelen öğrenciler polis tarafından aranarak tek tek okula sokuluyor. Böylece okula giren ilk 15 kişi bir gece önceden kumpaslarını kuran "folklorcuların" saldırısına uğrayarak okuldan atılıyor.

Dişarıdaki öğrenciler, bu olay üzerine toplu halde okula girmek isteyince kapılar kilitleniyor. Okumak isteyen öğrencilerin okullarına girmekte direnmesi üzerine polis panzerlerle üzerlerine saldırıyor. Olaylar dışarıya taşınca polis toplu saldırıya girişiyor. Bu kez hedef gözeterek öğrencilerin üzerine ateş açıyor.

Polisten kurtulanlar, yakayı komandalara kaptırıyorlar. Civardaki kahvelere sığınan öğrencilere silahlı komandolar saldırıyor. Kaçan öğrencileri üzerine bu kez de son günlerde pek moda olan biçimde sıratla olay yerinden geçen bir taksiden ateş açılıyor.

Daha sonra topluca bir otobüse binen komandolar olay yerinden uzaklaşıyorlar. Polis ise her zaman yaptığı gibi yapıyor. İlerici 40 kadar öğrenci gözaltına alınıyor.

DMMA'nın gerici yöneticileri olaylar üzerine okulu 1 Mart'a kadar tatil ediyor. Düzenlenen oyun hedefine ulaşmıştır.

PERDE 3 HACETTEPE'DE KAN

ODTÜ'ye ilişkin yol kesme, otobüs durdurma ve öğrenciurma hareketi geçtiğimiz haftanın ortalarında Beytepe'de başka biçimlerde sürdü.

Hacettepe Üniversitesi'nin Beytepe bölümünde komandolar Salı sabahı işe başladılar. Sabah saat 7'de okula gelen 100 kişilik silahlı bir faşist grup kantini işgal etti. Bu arada kantinde bulunan üç öğrenci ağır bir biçimde dövülerek yaralandı. Faşistlerin okula gelişine ilişkin. Okul şoförü sabah yatağından kaldırırlarak tehdit altında zorla okula getiriliyordu.

Faşistlerin kantinde buldukları bir sırada 4 bine yakın bir öğrenci topluluğu Merkez Anfi'de toplanarak durumu protesto ediyordu. Jandarmadan kantinde arama yapılması istendi. Kantindeki arama sonucunda, burada bulunan komandoların üzerinden 2 tabanca, 5 dinamit lokumu, balta, satır, sustalı bıçak, zincir ve demir

çubuk çıktı. Eğitim ve öğrenim faaliyetleriyle pek ilgisi bulunmayan bu araçları taşıyan komandoların bir kısmı mahkemeye de çıkarıldı. Ancak, sonuçta, üzerinde silah çıkanlar da dahil saldırganların tümü serbest bırakıldı.

ŞÜKRÜ BULUT ÖLDÜRÜLÜYOR

Hareket aynı günün akşamı da devam etti. Saat 18.00-18.30 arası Hacettepe merkez binalarına bu kez 10-15 kişiden oluşan silahlı bir ekip geldi. Bu komando grubu okulun giriş katında beklemeye başladılar. Neyi bekledikleri biraz sonra ortaya çıktı. Eğitim dersinden çıkan Şükrü Bulut faşistlerin saldırısına uğradı. Önce kıyasıya dövüldü Bulut. Daha sonra arkadan başına ateş ettiler.

Bütün bu işleri yapanların kimlikleri belli. Şükrü Bulut'a saldırarak öldürenler, İRFAN YILDIRIM, METİN ARSLAN, FATİH YURDAL, ve soyadı tesbit edilemeyen MUHARREM adlı biri. Bu kişilere ne mi yapıldı? Daha önce devrimcilere saldırıp ta kimlikleri tesbit edilenlere ne yapıldıysa o. Yani hiçbir şey. Daha bir kaç hafta önce Seydişehir'de işçilere karşı düzenlenen saldırılarda kullanılan ve Ankara'dan getirildikleri plakalarla tesbit olunan arabaların sahiplerine, kullananlara da bugüne kadar bir şey yapılmadı. Seydişehir saldırılarında başı çeken ve isimleri YÜRÜYÜŞ'ün geçen sayısında sayılan saldırganlara da hiç bir şey yapılmadı.

Bütün bunlar Türkiye'nin yankılar uyandıran sözünü getiriyor aklı: Bu sözde ufak bir düzeltme yapmak gerekiyor belki. "Ülkücü gençler devletin güvenlik kuvvetlerine yardımcı oluyorlar" mı? Acaba kim kime yardımcı oluyor?

CENAZE SBF'YE GETİRİLİYOR

Olay daha sonra öğrenciler tarafından duyuldu. Yurtlardaki öğrenciler hastaneye giderek sabaha kadar beklediler.

Şükrü Bulut sabaha karşı 5.00 sıralarında ölüyor. Cenaze öğleden sonra alınarak okulun önüne götürülüyor. Okul önünde toplanan 5 bini aşkın öğrenci cenazeyi törenle Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne götürüyor. Cenazenin başında sabaha kadar nöbet tutuluyor.

POLİS SALDIRISI

8 Ocak Perşembe sabahı cenaze törenine katılmak isteyen öğrenciler giriş katında bekliyorlar. Polis saldırısı burada başlıyor. Öğrenciler coplan-

rak dışarı çıkarılıyor. Dışarıdaki öğrencilerin sayısı üç bini buluyor. Bu öğrenci kalabalığı tekrar okula girmek isteyince polis bu kez ateş açıyor. Gelişigüzel, üç bin kişinin üzerine açılan bir yayılım ateşidir bu. Sonuçta 15 kişi yaralanıyor. Yaralılardan bir kız öğrencinin durumu oldukça ağır. Bu öğrencinin adı Nuray Erenler. Bunun dışında 14 yaralı daha var.

Hacettepe'de polis saldırısı yayılım ateş biçiminde sürerken, Turizm ve Ticaret Okulunda toplanan kalabalık sayıda bir faşist grubu Hacettepe tarafına yürüyerek Hemşirelik Yüksek Okulu üzerinden saldırıya geçiyorlar. Beyaz bir mercedes okulun önünden geçerken öğrencileri tarıyor. Bu arada, önceden

açılan polis ateşi sırasında yaralanan öğrencilerden İmdat Beyazpınar hastaneye götürülürken yolda faşistlerle karşılaşılıyor. Faşistler yaralı öğrenciyi saldırarak bu kez bıcağhyorlar kendisini.

Yurtlarda toplanan öğrencilerin olayları protesto etmeli üzerine polis Hacettepe Yurdunu ablukaya alıyor. Hastane bölümünde direnişe geçen asistan doktorlar rektörü yurda gönderiyorlar. Rektör yurtlarda öğrenci temsilcileriyle görüşüyor. Daha sonra polis ablukası kaldırılıyor.

Direnışteki asistan doktorlar, daha sonra yürüyüşe geçiyorlar. Yurt önünde yapılan saygı duruşu ve forumdan sonra asistan doktorlar dağılıyorlar.

ş e h i t l e r e a n d

ineden çal acı keman
bağrı yanık çalın sazlar
sıcak koynuna kavğanın
vurulup düşenimiz var

el değdirtme sakla iyi
ana bu kanlı gömleği
kurtuluş günü giyecek
onu halkımın yüreği

kolkola girin kardeşler
boşalan yeri doldurun
içli sazlar artık susun
şehitlere andımız var

gerçeğin ışık yolunda
sonuna dek gideceğiz
sömürsüz zulümsüz bir
yeni dünya kuracağız

yaşar miraç

MC İKTİDARDAN DÜŞÜRÜLMELİDİR

Türkiye İşçi Partisi Ankara İl Başkanlığı Polis ve komandoların Hacettepe Üniversitesi'ne yaptığı saldırı dolayısıyla demokratik kuruluşlara ve basına aşağıdaki duyuruyu yapmıştır:

MHP ve Ülkü Ocaklarına bağlı faşist komandoların sürdürdükleri kanlı saldırıların her gün biraz daha yoğunlaştırılmak istenmesi, iktidarın zulümcü ve baskıcı tutumunu açıkça ortaya çıkarmaktadır. MC iktidarı ancak siyasal ortamı gerginleştirerek ve cinayetler üzerinde ayakta durabileceğini hesaplamaktadır. Son günlerdeki olaylarda polis aktif rol oynadığı görülmüş, bu da saldırıların ciddiyetini arttırmıştır.

7 Ocak günü Şükrü Bulut adlı öğrencinin pusu kurularak öldürülmesinden sonra, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerine yöneltilen saldırı 8 Ocak günü daha da genişletilmiş, üstelik polisin öğrencilere karşı silah kullandığı görülmüştür. Yirmi kadar öğrenci makineli tüfek ve tabanca kurşunlarıyla yaralanmıştır.

Diğer ağır yaralıların yanında, Partimiz Çankaya İlçesi aday üyesi İmdat Beyazpınarlı kurşunlarla ağır şekilde yaralanmıştır. Hayatından endişe edilen İmdat Beyazpınarlı'nın karın nahiyesinde şiş yaraları da vardır. Bu durum, MHP'li cinayet şebekesinin, polisin ateş açmasından nasıl yararlandığını göstermektedir.

Partimiz, bu saldırıların yenilgiye uğratılması, suçluların yakalarına yapışabilmesi ve tümüyle bütün saldırı olaylarının baş sorumlusu MC iktidarının son bulması için sürdürülecek her türlü girişimin yanında olacaktır.

Bu doğrultuda verilen mücadelede ve kamuoyunu uyarmak açısından demokratik güçlerin konuya aktif bir şekilde eğilmesinin, hem çok önemli hem de görevleri olduğuna inanıyoruz.

İlericilerin, yurtseverlerin, demokratların ve tüm halkımızın can güvenliğinin sağlanmasının herşeyin önünde geldiği bir ortamda demokratik kitle örgütlerinin çabalarının önemli bir kat daha artmıştır. Faşizmi geriletmek ve yenebilmek için sürdürülen mücadelede demokratik kitle örgütlerinin, demokratik kuruluşların kendilerine düşeni en iyi biçimde yerine getireceklerine inancımızı ve var gücümüzle yanlarında olduğumuzu bir kere daha tekrarlıyoruz.

İSVERENLER
SİZİ TAMAMIRIN
SÜMBÜRÜZ

HAKLARI İÇİN YÜRÜDÜLER

MC iktidarı sermaye sınıfının istemleri doğrultusunda, işçilerin kazanılmış haklarının ellerinden alınmasına yönelik bir hareketi sessiz sedasız yürürlüğe koymak istedi. Kamu oyununda derinliğine bilinmeyen ve işçi-memur ayırımı şeklinde sunulan bu karar karşısında ilk sert tepki Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışan ve Sosyal-İş'in üyesi olan işçilerden geldi.

Bakanlar Kurulu'nun kararının anayasaya aykırılığı bir yana, Bakanlar Kurulu kararına bile uymayan SSK Müdürler Kurulu bir anda 30 bin işçinin örgütlenme, toplu sözleşme ve grev hakkını ortadan kaldıran işlemlere başladı.

İşçiler, kanunsuzluğa karşı kanunları korumak amacı ile DİRENİŞ'e geçtiler. Direnişin 8'nci gününde, direnişi kıramayan çevreler, bu kez de 1428 işçinin işine son verdiler. Direnen işçilerin direnişi, bir haklı gerekçe daha kazanmıştır.

Yasaları bir kez daha çiğneyerek işlerine son verilen 1428 işçi, eşleri ve çocukları ile birlikte 6 ocak 1976 salı günü Ankara'da bir yürüyüş düzenlediler. Kurtuluş meydanında başlayan yürüyüş, Tandoğan meydanında sona erdi.

Yürüyüşün güvenliğini de işçiler almışlardı. Bu durum, yürüyüşe dışarıdan saldırıları önleyici faktörlerden biri olarak görüldü. Aynı zamanda, yürüyüşün disiplinini sağladı, yürüyüş işçi sınıfına yaraşır olgunlukta başladı ve bitirildi.

"SİZLERİ TANIYARAK BUYUYORUZ" pankartını, yürüyüşe katılan işçilerin çocukları taşıyordu. Diğer dövizler de yürüyüşün anlamını bir iyice pekiştiriyordu.

Bunun dışında yürüyüşü izleyenlere dağıtılan bildiri de şunlar yazılı idi:

Binlerce işçi-kadın-çocuk niçin yürüyoruz?

Karda-kışta-soğukta

Çoluk-çocukları ile bu binlerce insan niçin yürüyor?

- Açlıkla tehdit edildikleri için,
- İştten kovuldukları için.

Kim ekmeklerini ellerinden almak istiyor?

Kimler, bizleri ve yavrularımızı açlığa mahkum etmek istiyor?

- Başta MC hükümeti ve hükümetin sosyal güvenlik bakanı olmak üzere Sosyal Sigortalar Kurumu yöneticileri. . .

Ama niçin, suçumuz ne?

- Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışan biz işçiler memur olmak istemiyoruz.
- Elimizden alınmak istenilen sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarımızı korumak için kararlıyız.
- Biz işçiler yürürlükteki kanunları hiçe sayan kurum yöneticilerine Hükümet edenlerin "dur" demesini istiyoruz.
- Hükümet kararına aykırı işlem yapan kurum müdürler kurulunun Kararından geri dönmelerini istiyoruz.
- Kanunsuzluğa karşı, kanunları korumaktan başka suçu olmayan biz 1428 işçi, işimize son verilme kararının ortadan kaldırılmasını istiyoruz.

Bunu kamu oyununa duyurmak için yürüyoruz.

«SSK'DAKİ MÜCADELENİN YANINDAYIZ»

Turizm-İş, Petrol-Kimya-İş, Keramik-İş ve Hür Cam-İş Sendikaları Genel Başkanları SSK direnişi ile ilgili olarak basına aşağıdaki açıklamayı yapmışlardır:

Son günlerde MC iktidarı ve ona bağımlı güçler, işçi sınıfımızın kazanılmış ekonomik ve demokratik haklarını her türlü yasayı bir kenara iterek ortadan kaldırma çabası içine girmişlerdir. SSK'da sahneye konan ve bütün Türkiye çapında geliştirilmek istenen olaylar buna kanıttır.

MC iktidarının işçi-memur sorununa getirdiği sözde çözüm, özünde, diğer sorunlarda olduğu gibi işçi sınıfının çıkarlarına karşıdır.

fının çıkarlarına karşıdır.

Devlet işyerlerinde direnişlerin yaratılmasından kırılmasına kadar gelişen çizgi, devlet işyerlerinde çalışan bütün işçileri memur haline getirmek amacıyla yöneliktir. SSK'da çalışan işçilerin memurlaştırılması, aslında, devlet işyerlerinde çalışan bütün işçilere ve onların kazanılmış demokratik haklarına yöneltilmiş bir tehdittir.

İşçi-memur sorunundan kalkılarak geliştirilen ve giderek bütün işçi sınıfımızın kazanılmış ekonomik ve demokratik haklarına yöneltilen saldırılar ve tehditler, adım adım yol almaktadır. Bugün SSK'da ve Sosyal-İş'in gündeminde

olan sorun, yarın tüm sendikaların karşısına çıkacaktır. Hele Türk-İş yönetiminin sahneye konmak istenen bu oyunda aldığı karanlık rol işçi sınıfı tarihimize yer alacak büyüklükte bir ihanete dönüşmüşken, gecikmek, çözümlü olanaksız durumlara karşı karşıya getirecektir. İşçi sınıfının ilerici sendikal hareketi ve örgütleri, bu konuda çok uyanık olmak ve gereken beraberliği, dayanışmayı çok güçlü bir biçimde göstermek zorunluluğundadırlar. İşçi sınıfının kazanılmış ekonomik ve demokratik haklarına yönelik bu saldırı, atılmak istenilen adumlardan ilkidir. Bu adımı, mutlaka başka adımlar da izleyecektir. Sorunun gündemimizde

gelmesini beklemeden daha ilk hamlesinde yani SSK'da sahneye konan olayda göğüslenmesi gerekir.

Biz aşağıda isimleri bulunan sendikalar, MC iktidarının girişimlerini böylece değerlendiriyor, harekete geçmenin sadece bir dayanışma belirtisi değil, bütün işçi sınıfımızı tehdit eden bir sorun karşısında tek tek bütün sendikaların sorumlu olduğunu kabul ediyoruz. Sorumluluğumuzun gerekliliğini zaman kaybetmeden yerine getirmeye ve bu yolda Sosyal-İş Sendikası ve SSK'lı işçi kardeşlerimizin mücadelesine maddi ve manevi her türlü yardımla destek olacağımızın kesinlikle bilinmesini istiyoruz.

Turgut Gökdere
Turizm-İş Sendikası
Genel Başkanı

Nihat Öztürk
Keramik-İş Sendikası
Genel Başkanı

Diğer Doğu
Petrol-Kimya-İş Sendikası
Genel Başkanı

All Şahin
Hür Cam-İş Sendikası
Genel Başkanı

TÜRK-İŞ'İN

KORAY SONMEZ

DÜNYANIN HIÇ BİR YERİNDE İŞÇİ LİDERİ OLDUĞUNU İDDİA EDEN ADAMLAR DEĞİL, 30 BİN, 40 BİN KİŞİNİN, BİR KİŞİNİN BİLE SENDİKAL HAKLARDAN YOKSUN KALMASI İÇİN OY KULLANMAZ. KULLANIRSA BUNLARA DÜNYANIN HER YERİNDE SARI SENDİKACI DENİR.

Türkiye işçi sınıfı tarihini inceleyecek olanlar şüphesiz aralık 1975 den beri Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışan işçilere karşı girişilen yıldırma, sindirme, en temel demokratik haklarını geri alma eylemi üzerinde özellikle duracaklardır.

Gerçekten SSK olayı bir yandan milliyetçiliği kendinden menkul bir iktidarın işçi sınıfının sendikal hak ve özgürlüklerini geri alma yolunda hazırlanan üç aşamalı bir planın ikinci aşamasını uygulaması olarak ortaya çıkarken, öte yandan işçiyle adından başka hiçbir ilişkisi kalmayan Türk-İş'in gerici milliyetçi partiler topluluğuna ve bu partilerin dayandığı sınıflara, hazırladıkları planı uygulayabilmeleri için ne büyük yardımlar sağladığını, işçi sınıfını demokratik haklarından yoksun bırakma yolunda onlarla nasıl bütünleştiğini oldukça açık ve net bir biçimde ortaya çıkarması bakımından oldukça ilginç bir görünüm vermektedir.

İşçi sınıfımızın sayısal bakımdan önem göstermediği, bilinç düzeyinin bugünküyle ölçülemeyecek bir düzeyde bulunduğu dönemlerde sarı sendikacılığı başarıyla yürütebilenlerin bugün her fırsatta ipiklerinin pazara çıkmasında, değişen şartların payı büyüktür. Gelişen toplumsal yapı içerisinde uyutucu, saptırıcı bir sendikacılık bu bakımdan hergün yeni bir açmazla, maskesini alaşağı eden yeni bir olayla karşılaşmak zorundadır. Türkiye'nin hızla değişen şartları, burjuvazinin içinde bulunduğu çıkmaz, işçi sınıfı saflarında yer tutmak isteyen sarı şebekelerin bir bir ve kolaylıkla tanınmasına yardım etmektedir.

SSK olayı bu açıdan da incelendiğinde ilginç sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Dünyanın hiçbir yerinde işçi lideri olduğunu iddia eden bir adam direniş yapan bir kısım işçiyi "bunlar kanunsuz grev yapıyorlar, direnişin amacı ideolojiktir" diye hükümete ihbar etmez. Ederse ona dünyanın her yerinde sermayenin adamı denir.

Dünyanın hiçbir yerinde işçi lideri olduğunu iddia eden adamlar değil 30 bin, 40 bin kişinin, bir kişinin bile sendikal haklardan yoksun kalması için oy kullanmaz. Kullanırsa bunlara dünyanın her yerinde sarı sendikacı denir.

Dünyanın hiç bir yerinde bir sendikacı "bunların işçiliğine inanmıyorum" diyerek işçilikte kendi inancının kriter olduğunu iddia etmek komedisini oynamaz. Oynarsa dünyanın her yerinde daha erte si gün tepetaklak edilir.

İşte SSK olayı dünyanın hiç bir yerinde olamayacakları Türkiye'de öldürmeye çalışanların hikayesini vermesi bakımından da ilginçtir.

ASIL HEDEF İŞÇİ SINIFI

Çarpık bir kalkınma modelinin ekonomiyi tehdit eden dış ticaret açıklarıyla, gittikçe artan işsizler ordusuyla, gittikçe bozulan gelir dağılımıyla gelinen çıkmazdan kurtulmak için burjuvazi emekçi halk yığınlarını hedef olarak seçti. Burjuvazi içinde bulunduğu çıkmazı emekçi halk yığınlarının sırtından atlama niyetinde olduğunu daha 60'ların sonlarında belli etmişti. Bu niyetini gerçekleştirmek için zaman içinde üç aşamalı bir planı uygulamak istiyordu.

Hazırlanan planın ilk aşaması 12 marttan sonra yapılan anayasa değişiklikleriyle çıkarılan yasalara gerçekleştirildi. 1961 anayasasınının 46. maddesi sendika kurma hakkını "çalışanlara. . . . "tanındığı halde, değişikliklerle maddenin kapsamı daraltıldı, yalnızca "işçilerin. . . " sendika kurabilecekleri hükmü getirildi. Ayrıca anayasasının 119. maddesinde yapılan bir değişikliklerle memurların sendikalara girmesi ayrıca yasaklanarak sendika kurma özgürlüğünden yararlanabileceklerin kapsamında yapılan daraltma pekiştirildi. Yapılan değişikliklerin kamu kesiminde çalışan işçileri, ileride memur statüsüne geçirecek sendikal haklardan yoksun bırakmayı amaçladığı açıkça görülmektedir.

46. maddede yapılan ikinci ve en önemli deği-

şiklik ise hazırlanan planın üçüncü aşamasının uygulanmasıyla ilgilidir. Değişiklikte sendikal hakların kullanılmasında uygulanacak şekil ve usullerin kanunda gösterileceği belirtildikten sonra ". . . Kanun devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin ve genel ahlakın korunması maksadıyla sınırlar koyabilir" hükmü getirilmiştir. Değişiklikle getirilen "milletin bütünlüğü" gibi bir kavram sınıf esasına dayalı bir mesleki kuruluş olan sendikaların başında sallanan demoklesin kılıcı olacaktır. Bu kavrama dayandırılarak çıkarılacak bir kanunla gerçek sendikaların kaplarına kilit vurulması mümkün olabilecektir. Milli güvenlik, kamu düzeni, genel ahlak gibi kavramlar herkesin üzerinde anlaşabileceği kavramlar değildir. Bir çok grevin milli güvenliğe aykırı bulunarak bakanlar kurulunca ertelendiği dikkate alınır bu kavramlara dayanılarak yapılacak kısıtlamaların işçi sınıfının sendikal eylemini büyük ölçüde engelleyeceği ortaya çıkar. Zaten istenen de budur. Düşünülen, kamu kesiminde sendikacılığı yokettikten sonra özel kesimde örgütlenen sendikaları da zaptı rapt altına almak, işçilere asıl hedefin iktidar olduğunu işaretleyen sendikaları; işçi sınıfının gerçek anlamda mücadelesini veren sendikaları kapatmak, ya da çalışamaz hale getirmektir.

Çıkarılan Dernekler ve Sıkıyönetim Kanunlarıyla da bu yolda bazı kanuni düzenlemeler yapılmıştır.

Artık, ileride alınacak minarelerin kılıfları hazır.

12 martın tozu dumanı arasında DISK'li sendikacılar, işçi liderleri çeşitli bahanelerle tutuklanıp, sorgu sualden geçirilirken, sermaye işçilerin sendikal haklarını ortadan kaldırdığı doğrultuda anayasayı değiştirirken, Türk-İş'in takındığı tavrı oldukça ilginçtir. Türk-İş bir yandan ". . . anayasa değiştirilirse gereken yapılacaktır." diye bildirimler yayınlamakta, öte yandan "işçiler arasında ideolojik ayrılıklar yaratan sendikacılar. . ."in varlığından yakınlıkla, 1965 yılından beri özenle koruduğu "sayın muhbir vatandaşlar" safındaki yerini pekiştirmeye uğraşmaktadır.

Türk-İş bu çabaları sonucu "sayın muhbir vatandaşlar" safındaki yerini gerçekten pekiştirdi ve gene gerçekten anayasa değişikliklerine karşı meşrebinin gereği tepkiyi gösterdi. Yani iktidar ve hakim sınıflar karşısında el pençe divan durdu ve sustu.

Sermayenin de Türk-İş'in kendisine karşı gösterdiği bu içten gayretleri inkâr ettiği söylenemez. Bilindiği gibi anayasayı ihlal pahasına da olsa 1317 sayılı yasa çıkararak bu uysal çocuk ödüllendirilmek istenmişti. İşçi sınıfının şiddetli direnciyle karşılaşan bu yasa Türkiye İşçi Partisi tarafından anayasa mahkemesine getirilmiş, yüksek mahkeme kanunu iptal etmişti. İşin ilginç yanı anayasa mahkemesinde Halil Tunç sermayenin kendisine lutfettiği bu kanunu savunmuştu.

1970'lerde sendikal hakları kısıtlayan kanunların anayasa mahkemesince anayasaya aykırı görülerek iptal edilmesi üzerine hakim sınıflara yapılacak tek şey kalyordu: Çıkarılacak yasalara uygun bir anayasa düzenlemek. 12 mart bunun için eşsiz bir fırsat oldu.

Anayasal değişiklikler gerçekleştirilince planın birinci aşaması başarıyla uygulanmış oluyordu. Şimdi yapılacak iş, planın ikinci aşamasını gerçekleştirmek, yani kamu kesiminde çalışan işçileri memurlaştırmak.

İLK KURBAN KİM OLACAK

Anayasal değişiklikler yapıldıktan, minarelere kılıflar hazırlandıktan sonra kamu kesimindeki işçilerin memur statüsüne geçirilmeleri için çalışmalar başladı. Bu arada uygulamaya ilkin hangi kurumdan başlanması gerektiği çok uzun tartışmalara yol açtı. Ve Sosyal Sigortalar üzerinde karar kılındı.

SSK'nun ilk uygulama alanı olarak seçilmesi sebepsiz değildi. Bir takım ince hesapların sonucudur. Uygulamanın kolay ve başarılı olabilmesi için istenmiştir ki, Türk-İş'in de katkısından yararlanılsın. Sermayedarlara karşı bugüne kadar görevlerinde kusur işlemeyen Türk-İş, bu görevini de eksiksiz yerine getirebilirdi. Bundan kimsenin kuşkusu yoktu. Bu konuda Türk-İş'in Cepheyle bütünleşmesi, sorunu kusur işlemeyen Türk-İş, bu görevini de eksiksiz yerine getirebilirdi. Bundan kimsenin kuşkusu yoktu. Bu konuda Türk-İş'in Cepheyle bütünleşmesi, sorunu kusur işlemeyen Türk-İş, bu görevini de eksiksiz yerine getirebilirdi. Böylece Türk-İş'e bağlı işçilerin etkisiz hale getirilmesi mümkün olurdu.

Yönetiminde Türk-İş'in de bulunduğu tek kamu kuruluşu Sosyal Sigortalar Kurumu idi. O halde plan ilk kez SSK'da uygulanacaktı.

İLK KURBAN NEDEN SSK İŞÇİLERİ

SSK bir müdürler kurulunca yönetilir. Sekiz kişiden oluşan müdürler kurulunda hükümet, Türk-İş, İşverenler 2'şer, kurum personeli de 1 kişiyle temsil edilir. Kuruma hükümet tarafından atanan bir genel müdür başkanlık eder. Böylece sekiz kişilik kurulda hükümetin üç temsilcisi bulunmaktadır. Kurumla ilgili tüm kararları bu kurul alır ve uygular.

SSK Genel Müdürü Mustafa Mut aslında Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç'un yakın dostudur. Mustafa Mut bu göreve, Genel Sekreteri Sadık Şide'nin Sosyal Güvenlik Bakanlığı zamanında bay Tunç tarafından getirilmiştir. Ve bay Mut, Bay Tunç'a minnetini ödemekte kusur etmemekle tanınır.

Türk-İş'in de yönetimine ortak olduğu bu kuruldaki alınacak karar şüphesiz çok anlamlı olacak, Türk-İş üyesi işçilerin sorunu ilk anda kavramaları mümkün olduğu kadar önenecek, böylece atı alanın Üsküdar'ı geçmesine olanak sağlanacaktı. İşçilerin memurlaştırılması yolu bir kere açıldıktan sonra

ÇİRKİN YÜZÜ

DEMİREL SSK İŞÇİLERİNİN MEMUR STATÜSÜNE GEÇİRİLMESİNE KARŞI GÖRÜNDÜĞÜ HALDE TÜRK-İŞ KRALDAN ÇOK KRALCI KESİLEK İŞÇİLERİ SAF DIŞI ETMEYE ÇALIŞIYORDU. TABİİ BU BİR GÖRÜNTÜDEN İBARETTİ. VE DEMİREL BU "JEST"LE DURUMU KURTARMAYA ÇALIŞIYORDU.

26/11/1975 tarihli, 7/10986 sayılı hükümet kararname-sinde sayılan 92 kuruluşta çalışan 400 bine yakın işçi sırayla memur statüsüne geçirilecekti.

İstene, kamu kesiminde sendikacılığı kaldırdıktan sonra özel kesim işçilerini örgütleyen gerçek sendikaları da işlemez duruma getirip bu meydana yalnızca Türk-İş'in at oynatmasına olanak sağlamaktı. Türk-İş ise bu konuda kendisine verilen görevi heyecanla kabul etmişti.

Memur statüsüne geçirilecek işçilerin bağlı bulundukları kurumları açıklayan bakanlar kurulu kararname-si açıklandığı zaman verilen bir demeçle "hükümetle Türk-İş'in aynı görüşü paylaştıkları" belirtilmişti.

TÜRK-İŞ, SERMAYE, MC İŞBİRLİĞİ

SSK'nda işçilerin memurlaştırılmasıyla ilgili çalışmalar tamamlandıktan sonra, 8 aralık 1975 tarihinde SSK Müdürler Kurulu Genel Müdür Bay Mut'un başkanlığında toplandı. Gündem kurumda çalışan işçilerin memur statüsüne geçirilmesinden ibaretti. Toplantıya Türk-İş temsilcileri: Ekrem Özkılıç, Hasan Özgüneş; Hükümet temsilcileri: AP Kütahya eski Milletvekili Fuat Azimoğlu, İhsan Köknel; İşverenleri temsilen: Mehmet Akgemici, Refik Baydur; kurum personelini temsilen de Sosyal-İş Genel Başkanı Özcan Kesgeç katıldılar.

Karar, Özcan Kesgeç'in şiddetli muhalefetine rağmen, Türk-İş, Sermaye, Milliyetçi cephe koalisyonu sayesinde 1'e karşı 7 oyla alındı. Hem de makale teşmil edilerek, işçileri 1 aralıktan itibaren memur sayarak.

OYUN İÇİNDE OYUN

Kararın kamuoyunda sert tepki yaratması

üzerine Başbakanlık kurum kararını uygun bulmadığını 11 aralık günü bir yazıyla Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildiriyordu. Zaten Bakan Ablum da hiçbir işçinin memur sayılmayacağı yolunda demeçler vererek zevahiri kurtarmaya çalışıyordu. Bu arada müdürler kurulu başbakanlığın yazısına karşı kararında direniyordu. Böylece görünüşte son derece ilginç bir tablo ortaya çıkıyor; Demirel Kurum işçilerinin memur statüsüne geçirilmelerine karşı görüldüğü halde, Türk-İş'imiz kraldan daha fazla kralcı kesilerek Demirel'in koruduğu işçileri saf dışı etmeye uğraşıyordu. Tabii bu bir görüntüden ibaretti. Ve Demirel bir jest yaparak durumunu kurtarmaya çabalıyordu.

Direnme kararının ortaya koyduğu tablonun ikinci ilginç yanı, hükümetin tayin ettiği bir genel müdür ve iki hükümet temsilcisinin başbakanlığın yazıyla bildirdiği görüşe karşı çıkmalarıdır. Hükümetin tayin ettiği bir genel müdür ve iki memur hükümetin görüşüne karşı çıkıyorlar, kararlarında direniyorlar ve hiçbir makam bunları yerlerinden uzaklaştıramıyordu. Böylece, kendisine karşı en masumane düşünceleri taşıyan memurlara Türkiye'yi zehir etmekle, kendisine karşı verilmiş yüce mahkeme kararlarını bile tanımamakla ün yapan Milliyetçi cephe hükümeti bu üç memurunun kararına boyun eğerek demokrasiye olan aşkıını da ispatlamak imkanını bulmuş oluyordu.

İŞÇİ KİME DENİRMİŞ

Kararın yarattığı tepkiler üzerine Türk-İş Temsilcisi Hasan Özgüneş, gerekçesini açıklamak zorunluluğunu duymuş olacak ki, basına bir açıklama yaptı. Açıklamasında Özgüneş aynen şunları söylüyor: "... Bunların işçiliğine inanmıyorum. İşçi dediğin fabrikada çalışan kişidir. Bunların işçiliğine inanmadığım için memur olmaları için oy kullandım."

Böylece bu açıklamayla kamuoyu işçinin yeni bir tanımını öğreniyordu. Bu tanıma göre işçi, ancak fabrikada çalışan ve Türk-İş temsilcisi Bay Hasan Özgüneş'in işçiliğine inandığı kimsedir. Bunun dışında kimseyi işçi saymak mümkün değildir. Sanıyorduz bu tanım ekonomi politikle, sosyal siyasetle ve mizahla uğraşan kimseleri hayli ilgilendirecekti. Özgüneş açıklamasını bir de misalle sislemiş. Misali aynen şöyle: Direniş nedeniyle SSK önüne polis geldi. İşçileri dağıtacak (hangi işçileri? herhalde bay Özgüneş'in memur yaptığı işçileri) Bu arada kürk mantolu bir kadın gören polis sen necisin diye sordu. Kadın "işçiyim" deyince, "ilk defa böyle bir işçi görüyorum" dedi. Şimdi polise hak vermemek elde mi?

Doğrusu polisin şaşkınlığına katılmamak, polise hak vermemek mümkün değil. Zira Sosyal Sigortalarda ortalama aylık ücretin 2000 TL civarında olduğu biliniyor. Bu kürk mantolu hanımın kurum işçisi olmadığını polis bile anlamış.

DİRENİŞ BAŞLIYOR

Müdürler Kurulunun kararında bir kez daha direnmesi üzerine 22 aralık günü Sosyal-İş Ankara'da 14 iş yerinde direnişe geçti. İşçiler sendikall haklarını ellerinden isteyenlere karşı yiğit bir dayanışma gösteriyordu. Direnişleri yalnızca kendileri için değil. Kamu kesiminde çalışan bütün işçilerin gasbe dilmek istenen sendikall hak ve özgürlüklerini de korumak amacıyla taşıyordu. Bu gerçeği gören Türk-İş'e üye kamu kesiminde çalışan bütün işçiler direnen arkadaşlarını kutluyor, destekliyorlardı. Ve haklı olarak da Türk-İş'ten bir ses bekliyorlardı.

Gerçekten Türk-İş kendisine yakışan tepkiyi gösterdi.

VE TÜRK-İŞ'İN ÇİRKİN YÜZÜ

26 aralık günü bay Tunç kendisine yaraşır

tepkii gösterdi. Basına verdiği -TRT'nin de heyecanla sarıldığı- demecinde bay Tunç direnişin kanunsuz olduğunu söylüyordu.

Direnişin kanunsuz olduğu Türk-İş'ten fetva alındıktan sonra Halil Tunç'un mutemet adamı Sosyal Sigortalı Kurumu Genel Müdürü Mustafa Mut imzasıyla 1248 işçiyi İş Kanununun 17. maddesi gereğince tazminatsız olarak iş akitlerinin fesh edildiği tebliğ ediliyordu. 1248 işçi ailesi, bay Tunç'un ihbarıyla kışın ortasında açlığını, sefaletin kucığına atılıyordu. Böylece aynı zamanda memur statüsüne geçirilmek istenen 400 bin kamu sektörü işçisine de esaslı bir göz dağı verilmiş oluyordu. 400 bin kamu işçisine ya bu deveyi güdecekleri ya da sefaletin kucığına atılacakları etkin bir biçimde anlatılmış oluyordu. Bütün bu olayları Türk-İş'in pervasız bir şekilde onaylayacağı da gösteriliyordu.

FETVACI TUNÇ

SSK direnişinin kanunsuz olduğu konusunda fetva veren bay Tunç'un yasalara karşı giriştiği saygı gösterisi sermayedarları bile gülümsetmiştir. Zira aynı Tunç 24 aralıkta kadar meclis başkanı seçilemediği takdirde bütün Türkiye'de 1 saatlik bir genel greve gidileceğini ilan etmişti. Meclis başkanı seçilemediği için gidilecek genel grevin bir hak grevi mi, bir menfaat grevi mi olduğunu araştırın bir çok hukukçu 275 sayılı yasayı didik didik ettikleri halde işin içinden bir türlü çıkamamıştı.

Ve gene aynı Tunç, ünlü İzmir direnişinin yasal olmadığını iddia edenlere karşı 14 Haziran 1975'te İzmir'de gazetecilere aynen şunları söylemişti:

"Bir eylemin yasal olup olmadığını saptayacak tek organ ülkemizde yargı organlarıdır. Bunun dışında İzmir'de uygulayacağımız uyarı direnişi hakkında ne işverenlerin, ne Başbakanın, ne de herhangi bir organın kanuni olup olmadığını yolunda fetva vermeye hakkı yoktur. (Barış, 15.6.1975) Bay Tunç SSK direnişinin kanuni olmadığı yolunda fetva verdiğine göre, demek artık kendisini yargı organı olarak da görmeye başlamış.

SERMA YENİN GÜNDEMİ

Sermaye kamu kesiminde sendikacılığı yokettikten sonra gündeminin son maddesini uygulamaya koyacaktır. Hazırlanan plan işçilerin üzerine faşist güçleri saldırtarak olaylar çıkarmak, sonra da bu olayları bahane ederek sendikall kanununu değiştirip "milli güvenliğe aykırı" çalışmalarda bulunduğu gerekçesiyle gerçek işçi sendikalları kapatmaktır.

Uygulamayla ilgili bir iki örnek olay şimdilerde cereyan edip durmaktadır. Tariş ve Seydişehir olayları. SSK'da iş akdi fesh edilen işçilerin yerine 1500 kadar "komando" alınacağı yaygın bir söylenti halindedir. Bu gerçekleştirildiği takdirde bir üçüncü işçi çatışmasının da SSK'da görüleceği söylenebilir.

Bu çatışmaları Türk-İş "karşıt gurupların çatışmaları" yada "sendikall rekabet" olarak nitelendirerek olaylara sermayedarların gözüyle bakmakta, böylece sendikall yarasında yapılması düşünülen değişikliklere şimdiden onay vermektedir.

TARİHİN GİDİŞİ DURDURULAMAZ

İşçi sınıfının soylu mücadelesini geriletme, durdurma yolunda yapılacak her plan girişilecek her tertip sonunda hazırlayıcılarının suratında patlayacaktır. Gerici iktidarlar kökü dışarda sermayedarlar, onların çanak yalayıcısı durumunda olan sözde işçi kuruluşları tarihin akışı önünde darmadağın olacaktır. Örnek mi? İşte ekonominin gelip dayandığı çıkmaz, işte bütçe açıkları, işte dış ticaret açıkları, gittikçe artan işsizlik ve enflasyon.

Ve gittikçe tabela sendikallardan ibaret bir kuruluş olan Türk-İş!

SHERATON DİRENİŞİ VE ITT MİLLİYETÇİLERİ

İstanbul Sheraton Otelinde 22 aralıktan bu yana sürdürülen bir direniş var. Direnişin ilginç yanı, Türkiye genelinde geçerli olan ilişkileri olanca sıcaklığı ile somut olarak ortaya koyması. Yabancı sermaye ve onun işbirlikçilerinden söz edilir hep. Sözde "milliyetçi" olarak ortaya çıkan görüşlerin, yine sözde "işçiden yana" olan sarı sendikaların, gerçekte işbirlikçi kapitalizmin yerli destekçileri oldukları, söylenir durur. Sheraton direnişi ve bu direnişteki taraflar, söylenenleri kanıtlamak için güncel ve yeterli olgular.

ÖNCE PATRONU TANIYALIM

Sheraton Oteli kimin? Öyle sıradan bir yabancı müteşebbisin ya da şirketin değil. Sheraton ABD'nin anlı şanlı ITT'nin bir kuruluşu. ITT'yi herkes tanıyor; Şili'de, dünyanın başka bölgelerinde giriştiği, "hür dünyayı savunma" eylemleriyse.

İstanbul Sheraton Oteli, ITT'nin otelcilik dalının İstanbul halkasını oluşturuyor. Şimdi, tüm dünyada karmaşık dolaplar çeviren, iktidarlar devirip yerine yenilerini geçiren o büyük ITT Türkiye'li işçilere nasıl yaklaşır dersiniz? Bakalım, görelim.

ITT-SARI SENDİKA İŞBİRLİĞİ

ITT'nin İstanbul'daki otelci kesimi, işe işçi haklarına şöyle bir el uzatmakla başlıyor. Otel çalışmaya başlayıp gerekli işçilerin alınması yoluna gildiğinde, söz konusu işçilerin devrimci Turizm-İş sendikasına değil, sarı Oleyis'e girmeleri için çeşitli baskılar yapılıyor.

Bu baskıları fiilen uygulayanlar, işveren durumundaki Ambaletto Abbatangelo, Mali Müdür Yalçın Ors ve Yiyecek İçecek Müdürü Telesforo Perretti.

Bu tuhaf isimli kişilerin işçilere

karşı uyguladıkları yöntemler de Mafia yöntemlerini andırıyor. Otelin işletmeye açılmasından itibaren 5 ay içerisinde işe aldıkları 700 kalifiye işçiden 250'sini işten atıyorlar. İşten çıkarılmanın nedeni de çok açık: İşçiler işe alınırken kendilerine vaad edilen ücret ve sosyal haklar ödenmiyor. İşçilere daha önce tek nüsha olarak imzalatılan sözleşmeler feshedilerek, işten atma tehdidi altında yenileri imzalatılıyor. Durumu kabul etmeyen işçiler ise işten atılıyor gerçektense.

"MİLLİYETÇİ"LER PATRONU NASIL SAVUNUYOR

İşçilerin ücretlerine zam ve sosyal hakların sağlanması talepleri karşısında Sheraton işvereni Abbatangelo kamuoyunu yanıltmak için çeşitli girişimlerde bulunuyor. Örneğin bir komiye gerçekte en yüksek ücret olarak 2000 TL. ödenirken işverenin verdiği rakamlarda bu ücret 4.500 TL. olmaktadır. İşverenin bu yanlına kim mi inanır? Kimin inanacağını bilemeyiz, ama işverenlerin özel olarak ITT'nin yardımına koşacak kişiler var Türkiye'de. Üstelik bunlar "milliyetçi" geçinen kişiler. 8 Ocak tarihli Orta Doğu gazetesinde Erol Güngör imzalı yazı söylediklerimize bir örnek. Güngör, kominin 4.500 TL. maaş aldığını işverenden duyup veryansın ediyor. İşçi sınıfına olan kinini şöyle kusuyor bu yazar:

"Ve bu çalışmayanlar her türlü mahrumiyete göğüs gererken biz otel garsonuna veya lastik işçisine ayda 6 bin lira yerine 8 bin lira verebilmemizin yolunu ararız. Bu hırsızlık değil de nedir? Benim yirmi yıl tahsil ve otuz yıl emekten sonra hak ettiğim ücret benden alınacak ve bir başkasının cehaleti, tembelliği, kabiliyetsizliği mükafatlandırılacak. Bu hırsızlık değil de nedir?"

Ne kadar açık, değil mi? İşçiler,

"cehalet", "tembellik" ve "kabiliyetsizlik" nedeni ile işçi olmakta, sonra da işçi oldukları için örgütlenip kendi ekonomik çıkarlarını söke söke alabilmektedirler. Yazara göre, "üstün insan"ın cebinden "çalıp" "tembel işçinin" cebine para sokmaktır, sendikal haklar. İşte, faşistlerin ITT gölgesindeki niyetleri bu kadar açık ortaya çıkıyor.

İŞVERENİN UYGULAMALARINDAN ÖRNEKLER

Sonunda işçilerin direnişi ile sonuçlanan yasa dışı işveren uygulamalarının bazı örnekler verelim:

- 1959 yılından bu yana kalkmış olan parçalı çalışma sisteminin uygulanması sonucunda işçiler günde 12-16 saat çalışmak zorunda kalmakta, ancak kendilerine 8 saat üzerinden ücret ödenmektedir.

- İşçilere kanunsuz olarak fazla mesai yaptırılmış, ayrıca bu fazla mesai için kendilerine hiç bir ek ücret ödenmemiştir.

- Otelin bazı departmanlarında işçilere hafta sonu tatili bile kullanılmamaktadır.

- İşçilerin üzerleri sürekli bir biçimde aranmaktadır.

- Gerekli sağlık koşullarına uyulmaması sonucunda işyerinde iki kez zehirlenme olayı meydana gelmiştir. Bu olaylar sonucunda gerekli sağlık tedbirlerinin olmadığı görülmüştür.

İŞÇİLER NE DİYOR?

Yukarıda saydıklarımız, Sheraton işverenlerinin ITT'ye yaraşır davranış ve uygulamalarının yalnızca örnekleri. Yabancı sermaye, sarı sendika, faşist yazar işbirliği içinde işçilere karşı yürütülen kampanya sürdürülüyor. Ancak işçiler değil. Aralarında, patron oyunlarının tezgahlanma aracı Oleyis'e üye bir tek işçi yok. Üstelik Sheraton

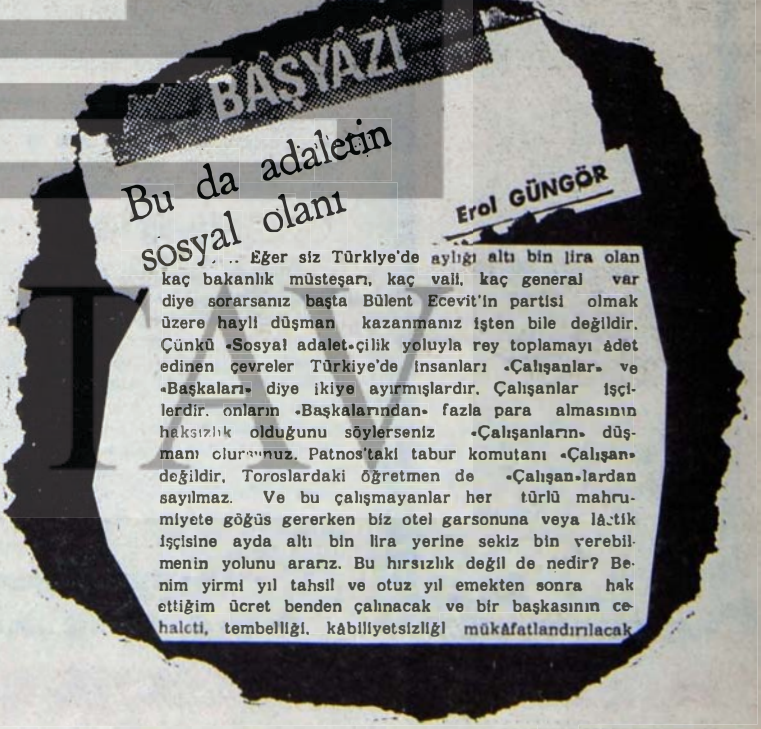
işçilerinin bilinci çok yüksek. İşyerlerindeki mücadelenin somut ve özel koşullarını bakın nasıl genel bir çerçeveye içine yerleştirebiliyorlar:

Ülkemizde büyük sermayeye çok uluslu firmalar tatlı kârlar veren ve diğer sağladığı olanaklarla önemini artıran Turizm ve Otelcilik dalında yatırımlarını yoğunlaştırmaktadırlar. Düne kadar orta sermayenin ağırlıkta olduğu bu alan artık çok uluslu firmaların egemenliğindedir. ITT'nin bu alandaki kuruluşu ITT Sheraton firması bu hesapların peşinde Türkiye'ye yerleşmiştir. Tek kuruş yatırım yapmadan tatlı kârları toplamaya başladı. Beyrut'taki iç savaş nedeni ile kendine yer arayan vurguncu sermaye Orta Doğu üzerinde yürüttüğü hesapları, anlaşmaları yapacak üsler aramaktadır. ITT Sheraton gibi çok uluslu tekellerin otellerinin yoğunlaştığı merkezler her zaman olduğu gibi bu iş için biçilmiş kaftandır. ITT Sheraton bu işe adaydır.

Yukarıdaki satırlar Sheraton işçilerinin kaleme aldıkları açıklamanın bir bölümü, aynı duyuru şöyle devam ediyor:

Aşırı kârlarını ve sömürlerini arttırma ve sürdürme yolunda hiçbir engel tanımak istemeyen, Şilili yurtseverlerin, emekçilerin kanlarını kurumadan üstünde taşıyan ITT'nin uzantısı ITT Sheraton işçilerin haklı mücadelesindeki kararlılıkları karşısında tutunamayacaklar. Kanun tanımayan, Anayasa'nın açık hükümlerine meydan okuyan ITT Sheraton'un Mafia yöntemli yöneticileri işçilerin birliğini gücünü kıramayacaktır.

ITT ve onun işbirlikçileri güçlü olabilir. Ama karşılarında onlardan çok daha güçlü olan işçi sınıfı var. Bu nedenle Sheraton işçilerinin söylediği gibi, "Birlik ve Mücadele" zafere getirecektir. İşçi sınıfı bundan emin. ITT'nin, Mafia bozuntusu patronların, komando bozuntusu yazarların ve sarı sendikaların çabaları işçi sınıfının mücadelesini durduramayacak.

«İHANET YILLARI»

METİN ÇULHAOĞLU

"İhanet Yılları" geçenlerde yayınlanan bir kitabın adı. "İhanet Yılları" Amerika'da yaşanıyor. Sola karşı baskı ve yıldırma politikasının doruğuna eriştiği yıllar ihanet yılları. Daha yaygın olarak "Mc Carthy dönemi" diye biliniyor. Kitapta Amerikan toplumunun bir kesimi üzerindeki baskılar ele alınmış. Bu kesim sanatçılardan, özellikle Amerika'nın ünlü sinema sanatçılarından oluşuyor.

"Amerika Aleyhtarı Faaliyetler Komisyonu" tarafından "komünist" ya da onlara yardım eden "solcular" olarak suçlanıp sorguya çekilen bir çok ünlü sanatçının tutumlarını izliyoruz "İhanet Yılları"nda. Yalnızca bu yönüyle ele alındığında bile ilginç bir kitap. Ancak daha ilginç olan başka noktalar da var. ABD'deki ihanet yılları, yakın bir geçmişte Türkiye'de yaşanan ihanet yılları üzerinde düşündürüyor okuyucuyu. Ayrıca, anti-demokratik baskıların özünde evrensel bir niteliğe sahip olduğunu gösteriyor. Ülkeler ve dönemler arasında büyük farklılıklar olsa bile. Kitabı bu yönüyle ele almak, bu boyutlar içinde düşünmek daha yararlı.

ABD'de sosyalist harekete karşı şiddet ve baskı politikasının tarihi çok eskilere dayanıyor. Genellikle sanılan aksine, ABD bu alanda en baskıcı, en tutucu ülkelerden biri. Ama ABD'nin bu yanı genellekle göz ardı edilir. Bunun bazı nesnel temelleri de var. En başta gelenlerden biri şu :ABD'nin egemen sınıfları, Avrupa'daki deneylerden de yararlanarak, işi baştan sıkı tutma gereği duydular. Doğrudan doğruya işçi sınıfının ekonomik hareketine yönelen sistemli baskıların geçmişi ABD'de çok eski. Başka ülkelerde de eski. Ancak ABD'deki kadar yoğun, sistemli ve acunası değil.

ABD, uzun yıllar önce, Colorado'daki mahalli bir madenciler grevinin işçilerin üzerine ateş açılarak bastırılması için devletin en sorumlu kişisinin bizzat emir verdiği bir ülke. Mekanizma bu kadar doğrudan işliyor. Bu olayı, ünlü gazeteci-yazar John Reed'den, otobiyografisi niteliği taşıyan bir kitaptan öğreniyoruz. "Dünyayı Sarsan On Gün" yazarı Reed daha sonra Sovyet Devrimini desteklediği için ülkesine sokulmuyor. Bir tek kişinin Amerikan toplumunu da sarsmasından korkmaktadır egemen çevreler. Katılık bu ölçülere varıyor.

Baskıların işçi sınıfının en ilkel düzeydeki hareketlerine karşı yoğunlaşması, ilerici aydınları da etkileyen bir yöne sahip. İşçi sınıfı üzerinde yoğunlaşan baskılar bir yerde ilerici küçük burjuva aydınların sosyalist aydınlar haline gelme sürecini boğuyor.

ABD'de de bunun etkileri görülüyor.

ABD'de sola karşı baskı ve katılık, daha kurum-sallaşmış, toplumun çeşitli kademelerine yerleşmiş bir niteliğe sahip. ABD'nin daha hoşgörülü, daha demokratik bir ülke olarak görülmesini sağlayan unsurlardan biri, bu. Egemen sınıflar bunu sağlamak için çeşitli olguları kullandılar. Örneğin zencilerin varlığından yararlandılar. Emekçilerin, küçük burjuva kesimlerin karşısına sahte hedef olarak zencileri diktiler. Yüzyılın başlarında, özellikle tarımda yaygınlığını koruyan küçük üreticilikten, bağımsız küçük çiftçilerin varlığından yararlandılar. İşçi sınıfı hareketinin karşısına bunların mülkiyet bağlılığını ve bireyciliğini diktiler.

"İhanet Yılları"nın ihanet yılları yapan unsurların en başta geleni, toplumun geniş kesimlerinde kurumlaşan bu küçük burjuva bireyciliği. Umutsuzluk ve yığılınık küçük burjuva sınıf niteliği ve onun getirdiği bireycilikle birleşince, ihanet olayı daha kolay ortaya çıkıyor. İhanetin ise sınırı yok. "Zapata" filminin iddia edildiği gibi "komünist" (!) değil "anti komünist" bir film olduğuna komisyonu "ikna" için uzun çabalar harcayan Elia Kazan daha sonra gazetelere ilan vererek komünizmi yeriyor. Kendini "temize" çıkarıyor.

"İhanet Yılları"nın baş hainlerinden Elia Kazan bugün rahat yaşamını sürdürüyor. Ama şu da var: Yaptığı filmlerde Amerikan toplumunu yine "eleştiriyor". Tabi sözde, görüntüde. Kazan, Uzlaşma'da (Arrangement) kahramanına çıkış yolu olarak intiharı gösteriyor. Ayakları yeterince yere basmayan ilericilerin tıkanıklıklar, çözümsüzlükler ve ek olarak da baskılar karşısında ihanet ve intihar olarak iki yolu seçebiliyorlar. Kazan, kendi adına birincisini seçti. Çünkü ihanet etmemek belirli bir kişilik gücünü gerektiriyor. Örneğin Jack London'daki gibi. O zaman intihar yolu seçilebiliyor.

Kazan kendi yaptığı "Uzlaşma"da intiharı kahramanına seçtiyor. Kendi yapamadığını kahramanına yapıyor. Ayrıca suna dikkat etmek gerek: Amerikan kapitalizmi çıkış yolu olarak intiharı gösteren "toplumsal eleştirilerden rahatsız değil. Tersine böyle "sanat yaptıklarını" destekliyor. Bunların yapımcılarına itibar kazandırmak için elinden geleni yapıyor. Çünkü toplumdaki hoşnut olmayanların onu değiştirmek yerine intihar etmeleri kapitalist sistemi hiç etkilemiyor. Toplumsal tepkilerin kanaliz edilebileceği zararsız bir yol bulunuyor böylece.

"İhanet Yılları"ndan Türkiye'ye uzanan bir

bağ kurmak mümkün. Bu, bazı benzetmelerle bile yapılabiliyor. Örneğin ABD'deki ihanet yıllarının ünlü muhbiri Ayn Rand, Türkiye'deki ihanet yıllarının da ünlü ismi oldu. Ayn Rand'ın "komünizmin gerçek yüzünü sergileyen" "Biz İnsanlar"ı 12 Mart TRT'sinin en gözde seri programlarından biri idi. Radyoya uygulayan da önceleri "ilerici" olarak bilinen bir tiyatro sanatçısı. Başka benzetmeler de mümkün. İhanet yıllarında Hollywood adına jurnalcılık yapan bugünün cumhurbaşkanı aday Ronald Reagan'la geçenlerdeki bir forumda Yeşilçam adına jurnalcılık yapan Ümit Utku'nun jurnal stilleri çok benziyor. İhanet Yılları'nın yargılarından Nixon daha sonra cumhurbaşkanı oldu. Türkiye'deki ihanet yıllarının yargılarından Ali Elverdi de politikaya atıldı.

Kazan örneğine değindik. Türkiye'deki ihanet yıllarının ünlü yönetmeni Metin Erksan da aynı şeyleri yapıyor aşağı yukarı. Ancak Erksan, Türkiye toplumunun çok kendine özgü olduğunu savunduğu için Kazan'ın yaptıklarını da çok kendine özgü yollardan yapıyor. Örneğin, Türk-İslam geleneklerine pek çok uyan (!) "Şeytan" filminin kopyasını çevirerek. Küçük burjuva bireycileri için ihanetin olduğu gibi tutarsızlığın da sınırı yok. "Kemal Tahir dışında tüm Türk edebiyatı kesekağıdır" diyordu bir zamanlar Erksan. Bugün aynı kesekağıdından televizyon için seri filmler yapıyor. Hem de çok benimseyerek ve "duyarak". Kendisine sahip çıkan ise Orta Doğu gazetesi oluyor. Atilla İlhan örneğinde olduğu gibi.

Ancak Türkiye'de 12 Mart dönemi, yargılananlar açısından Amerika'daki ihanet yıllarına daha az benzedi. Sosyalizmi lanetleme, "imana gelme" anlamında ihanetler yoğun olmadı. Bunda, hareketteki gelişimin payı büyük. Tüm olumsuz gelişmelere karşılık 1971'deki sol hareket 1960-65 döneminin safralarından bir bölümünü atmıştı içinden. Solun islamcılığa kadar uzanan sınırı 1971'de daha gerçekçi ölçülerde daralmıştı. Küçük burjuva bireyci görüşler, burjuva dangal sahte toplumsal eleştiriler ve bunların mimarları önemli ölçüde atılmıştı hareketin içinden. Bu nedenle, çok daha yoğun baskılara rağmen Türkiye'de 12 Mart dönemi ABD'deki ihanet yıllarından çok daha az ihanet getirdi.

"İhanet Yılları"nın okurken saygı duyduğumuz kişilerin sayısı üç beş kişiyi geçmezken 12 Mart dönemi ardında saygı duyulacak çok sayıda insan bıraktı ise, bundan Türkiye sosyalist hareketi için kıvanç duymak gerek.

«BAŞHEKİM DIŞARI İŞÇİLER İÇERİ»

Türkiye İşçi Partisi İstanbul İl ve İlçe Temsilcileri 1976 yılına direnişteki ve grevdeki işyerlerinde girdiler. Bu arada Kadıköy İlçesinden bir heyet, yeni yılın ilk gününü SSK Göztepe Hastanesinde işçi-memur ayırımını protesto amacıyla direnen 400 işçiyle birlikte geçirdi.

Başta Has-İş Genel Başkanı Halil Hayta, Örgütlenme Sekreteri Cezayir Doğan, İşyeri Baştemsilcisi Vasfi Gerger olmak üzere tüm işçiler, TIP'in davalarına sahip çıkmasından dolayı memnuniyetlerini dile getirdiler.

Bilindiği gibi SSK Genel Müdür-

lüğü 1931 sayılı genelge ile, SSK camiasında çalışan 30.000'i aşkın işçinin 1.1.1976'dan itibaren memur statüsüne geçirileceğini ilan etmişti. Bunun üzerine SSK şube ve sağlık tesislerinde örgütlenmiş olan iki devrimci sendika Sosyal-İş ve Has-İş, bu kararda ısrar edildiği takdirde şube ve sağlık tesislerinde süresiz olarak direnişe geçeceklerini bildirdiler. Genel Müdürlüğün ısrarı karşısında 15.000'e yakın sağlık işçisi direnişe başladı.

Genel Müdürlük ilk planda 1300 Sosyal-İş, 200 Has-İş üyesinin iş akdini feshetti. Genel Müdür Vekili Hikmet

Erinç bizzat işyerlerine gelerek direnişleri kırmağa çalıştı. İşçilerin kararlı tutumu karşısında, Has-İş'e kayıtlı olanların listesini alarak "direnişe katılın veya katılmasın" hasta ve izinliler de dahil iş akitlerini feshetti. Bakan'ın kamu oyuna "şeriat'in kestiği parmak acımaz" diye aksettirmeğe çalıştığı olayda MC iktidarının amacı sadece politik ve sendikal. SSK Göztepe Hastanesinde direnişlerini 400 Has-İş üyesi, Paşabahçe'de eyleme kalkışmadıkları halde Has-İş üyesi oldukları için isten atılan 80 arkadaşlarını buna örnek gösteriyorlar. İşverenin kara liste diye nitelendirdiği listeye ilk gün 168 kişinin işine son verilmiş. 100 kişilik bir listeden daha söz ediliyor. Ama işçiler bu listeye ŞEREF LİSTESİ diyorlar. İsimleri bu listeye yazılmayanlar, şeref listesine alınmak için canatıyorlar. Türk-İş'e bağlı Sağlık-İş Genel Merkezi, üyelerinin bu eyleme katılmıyacağını kesinlikle açıkladığı halde, Göztepe Hastanesindeki Sağlık-İş'e kayıtlı üyelerin çoğunluğu da eyleme içtenlikle katılıyorlar.

İşçilerin haklı direnişinden rahatsız olan başhekim, hastane lojmanlarında kalan kadın ve erkek personelin beş gün içinde eşyalarını boşaltmaları

talimatını veriyor. 4 ocakta lojmanlardan atılırlarsa ne yapacaklarını sordüğümüz işçiler:

- "Hastanenin önünde yerde yatarız, yine de bizi memur sayacak kararı uygulamayız" dediler. Burjuva basınında "direniş yüzünden perişan olduğu" söylenen hastaneler ise işçilerin en yakın destekçisi olduklarını defalarca belirttiler.

Yeni yılın ilk günü öğleden sonra hastaların ziyaret saatinde, hastane bahçesinde bir yürüyüş düzenleyen işçiler, haklı isteklerini şu sloganlarla dile getirdiler:

- "Başhekim koltukta, işçiler soğukta"

- "Referandum hakkımız, söke söke alırız"

- "İşçiler birleşin"

- "Başhekim dışarı, işçiler içeri"

- "İşçiyi güçlüyüz, devrimde öncüyüz"

Öte yandan ilerici Teknik Eleman örgütleri ve memur dernekleri "İşçileri memurlaştırarak sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını yoketmek isteyenlerin hüsrana uğrayacağını" belirtmeler ve SSK işçilerinin haklı davalarını sonuna kadar desteklediklerini, tüm çalışanlar grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklara kavuşuncaya kadar mücadelenin sürecini söylemişlerdir.

Ecevit'in İskandinavya'da olduğu günlerde Business Week Olaf Palme'yle bir görüşme yayınladı:

WALL STREET GÖZÜNÜ SOSYAL DEMOKRASİYE ÇEVİRDİ

ABD'İN İŞ MERKEZİ WALL STREET'İN GÖRÜŞLERİNİ YANSITAN BUSINESS WEEK DERGİSİNDE ÇIKAN BİR YAZIDA, AVRUPA'DA İKTİDARDA OLAN SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERİN EKONOMİK POLİTİKASININ, SERMAYENİN ÇIKARLARINA DOKUNMADIĞI GİBİ EKONOMİK BUNALIMIN ETKİSİNİ DE ZAYIFLATTIĞI İLERİ SÜRÜLÜYOR. YAZIDA, SOSYAL DEMOKRAT İKTİDARLARIN ÖZEL YATIRIMLARIN GENİŞLEMESİNE ÖZEL BİR DİKKAT GÖSTERDİKLERİ SÖYLENDİKTEN SONRA, İSVEÇ'TE İŞÇİLERİN YÖNETİME KATILMASI GİRİŞİMLERİNİN DE ULUSLARARASI TEKELLERİ ÜRKÜTMEDİĞİ, AKSİNE İŞ OLANAKLARINI GENİŞLETTİĞİ BİLDİRİLİYOR.

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in sosyal demokrat partilerle görüşmek üzere İskandinavya'da olduğu günlerde, Amerikan finans kapitalinin kalbi olarak bilinen Wall Street'in görüşlerini açıklayan "Business Week" dergisinde, İsveç Sosyal Demokrat Parti Başkanı ve Başbakan Olaf Palme'yle yapılan bir görüşme yayımlandı. Yine aynı dergide, görüşmeyle birlikte Avrupa'da sosyal demokrat iktidarların ekonomik politikasını ele alan bir yazı yer aldı. "Avrupa Ekonomisinin Sosyal Demokrat Tasarısı" başlıklı yazıda İsveç'te faaliyette bulunan yerli ve yabancı bazı büyük iş adamlarının da görüşlerine yer verildi.

TEKELLERİN CENNETİ

Yazının yer aldığı Business Week'in 22 Aralık 1975 tarihli sayısında, İsveç'in en büyük ikinci bankası Svenska Handelsbanken'in başkanı Tore Bröwald'ın şu sözleri yer aldı: "Sosyal demokrat bir ülke için ilginç gözükse de, İsveç'teki vergi yasaları özel şirketler için dünyadaki en iyi vergi yasaları durumundadır." Olgular, bu açıklamayı desteklemektedir. Yerli ve yabancı firmaların son iki yıl içinde Avrupa'da en yüksek kar oranları elde ettikleri ülkeler arasında İsveç gelmektedir. 1973 yılında, en yüksek kar elde eden beş firmanın tümü yabancıdır. Bu firmalar arasında ünlü International Business Machines Corp. (IBM) da yer almaktadır. Bröwald, İsveç'teki uygulamaları anlatırken, "Amerika'da örneğin Adalet Bakanlığı'nın bürokratlarının IBM gibi etken firmalara karşı davranışlarının" kendisini ürkütüğünü, böyle birşeyin İsveç'te kabul edilemeyeceğini söylemektedir. Tore Bröwald, aynı zamanda hem IBM'in hem de Exxon şirketinin İsveç'teki yan kuruluşlarının da yönetmenliğini yapmaktadır.

Dergi, İsveç'teki ekonomik uygulamaların kapitalist dünya için önemini Wall Street tarafından nasıl görüldüğünü şöyle özetlemektedir: "İsveç sosyal demokratlarının bugünkü dünya çapındaki gerileme içinde ekonomilerini yönetme ve sanayi toplumunun daha uzun dönemli sorunlarını ele almada kullandıkları yöntemlerin önemi İsveç'in sınırlarını aşmaktadır. İsveç'in iktidar partisi, birçok bakımdan, Batı Avrupa'da ve dünyanın diğer taraflarında güç kazanan siyasal bir hareketin öncüsü durumundadır."

SOSYAL DEMOKRASİDE FARKLI POLİTİKALAR

Wall Street'in dergisinde, 57 sosyal demokrat partiyi birleştiren ilkinin, 1951'deki kongrede benimsenen "komünizm"i yeni "emperyalizm" olarak niteleme olduğunu ileri sürmekte ve uluslararası sosyal-demokrasi içindeki farklı eğilimleri de şöyle değerlendirilmektedir:

"Pratikte, sosyal demokratların çoğunluğu, komünistlerle bir seçim cephesinde ittifak kurmuş olan ve iktidara geldiğinde elektronikten petrokimyaya kadar Fransa'nın en büyük şirketlerinden on ikisini millileştirme hevesi içinde olan François Mitterand gibi sosyalist liderlerden çok değişik bir yapıdadır. Sosyal demokratların çoğunun firmaların yönetiminde işçilere söz hakkı verme eğiliminde olmaları Amerikan çokuluslu şirketlerinin Avrupa'daki faaliyetlerini global bir stratejiye bağlama özgürlüklerini bir ölçüde kısımlanmaktadır. Ayrıca Avrupa'daki sosyal demokrat iktidarların özel teşebbüse dayanarak yüksek bir yatırım ve büyüme oranına ulaşmış olmaları da daha geniş iş olanakları sağlamaktadır. Avrupa'daki sosyal demokratların çoğunluğu, kendi hedefler listesinden, sosyalizmin temel amaçlarından biri olan millileştirmeyi çıkarmışlardır. Alman sosyal demokratları millileştirmeye hiç yanaşmamaktadırlar. İsveç'te ise sanayiinde sadece yüzde 5'i devlet kontrolündedir. Avusturya'da sanayiinde yüzde 60'ı hükümet kontrolünde ise de bu kontrol sosyalist bir nitelikte değildir."

SAG SOSYAL DEMOKRASİNİN AVRUPA İTTİFAKI

Amerikan tekeli sermaye çevrelerinin sosyal demokrat partilere göstermeye başladıkları bu ilginin iki nedeni vardır. Birincisi, birçok kapitalist ülkede seçmenlerin klasik burjuva partilerinden giderek umutlarını kesmeleri ve yeni bir alternatif olarak sosyal demokrat partilere yönelmeleridir. İkincisi ise, şimdi birçok ülkede iktidara daha yakın gözüken sosyal demokrasinin, uzun yıllar iktidarda olduğu diğer ülkelerde kısa sürede sosyalizmin hedeflerinden vazgeçmiş ve tekeli kapitalizmin daha aksaksız işleme için belli şartları

yerine getirebilmiş olmasıdır. Ne var ki, Amerikan tekeli sermayesi de sosyal demokrat hareket içindeki farklı eğilimleri kendi açısından değerlendirmektedir.

Tekeli kapitalizmin bunalımının siyasal iktidar sorununu Avrupa'da ciddi olarak gündeme getirdiği son dönemde, güçlü sağ sosyal demokrat partilerin, işçi sınıfı partilerinin bu ortamdan yararlanarak etkinliklerinin artmasını engellemek için ortak bir hareket içine girdikleri görülmektedir. Bu durum, Kuzey Avrupa sosyal demokrat partileriyle Alman sosyal demokratları arasındaki yakınlaşmada görülmektedir. Bu, B. Alman Bundestag'ın da milletvekili ve başbakanlığı sırasında Brandt'in başlıca yardımcısı olan Dr. Horst Ehmke tarafından Business Week'de şöyle belirtilmektedir: "Palme ve partisi, Avusturya sosyal demokratları ve genel olarak İskandinavya partileri bize en yakın olan partilerdir."

PALME: "KARLILIĞI KORUYORUZ."

İsveç Başbakanı Olaf Palme'yle yapılan görüşmede ise, Palme, İskandinavya'nın ekonomik bunalımdan belli ölçüde uzak kalabilmesini, hükümetin özel firmaların kârları üzerinden aldığı vergileri azaltmasına bağlamaktadır. Palme, bunun yanı sıra, özel firmaların stoklarının artış gösterdiği durumlarda, devletin bu stoklara sahip çıktığını ve firmaların kârlılığını koruduğunu açıklamaktadır.

Palme, işçilerin işletmelerin yönetimine katılması görüşünün nedenlerini de şöyle açıklamaktadır: "Eğer sanayi toplumu, bu toplumun kendisinin yarattığı huzursuzluklara karşı korumak istiyorsa bunun başka yolu yoktur." Palme'nin bu sözleri, sosyal demokrat uygulamaların temel amacının, kapitalist gelişmenin doğurduğu sınıf çelişkilerini ortadan kaldırmak değil, bu çelişkilerin toplumun sosyalizm yönünde gelişmesine yol açması engellemek olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ne var ki, kapitalizmin bunalım dönemlerinde belli bir geçiciliği olan bu politika, burjuvazi işçi sınıfı karşısında mevzilerini güçlendirdikten sonra sağ burjuva partilerinin iktidara gelmesini engelleyememektedir.

5 YIL SONRASININ HESABI

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit Kuzey gezisinden döndükten sonra, İskandinavya'nın "sosyal demokrat" ülkelerini sınıfsızlığa yaklaşmış toplumlar olarak göstermeye çalışmış ve CHP'nin de "Kuzey ülkelerinin sosyal demokrasi anlayışını benimseyen demokratik bir sol parti olduğunu" açıklamıştı. Aynı günlerde, Amerika'nın en büyük mali gruplarının merkezi olan Wall Street'in görüşlerini yansıtan Business Week'de, Amerikan tekellerinin, Avrupa sosyal-demokrasinin uygulamalarının ekonomik bunalıma çözüm olabileceğini düşündüklerini gösteren yazıların yer alması önemli bir rastlantı oldu.

Bu arada, önceki hafta AP grup toplantısında Kamran İnan'ın CHP'nin Sosyalist Enternasyonal'e girmesi nedeniyle eleştirilmesinde acele edilmemesini istediği de dikkatlerden kaçmamaktadır. Kamran İnan, bu konuşmasında, CHP'nin Sosyalist Enternasyonal'e girerken "beş yıl sonrasının hesabını" yaptığını, "AP'nin de bunu yapmakta gecikmemesini" söylüyordu.

Sosyal Demokrat Jorgensen: Ayakları yere basmıyor.

ÇU-EN-LAY ÖLDÜ

Çin Halk Cumhuriyeti başbakanı Çu En Lay 8 Ocak günü öldü. 1898'de varlıklı bir ailenin çocuğu olarak doğan Çu En Lay, bir süre Japonya'da, daha sonra da Paris'te öğrenim gördü; Fransa'daki Çin'li göçmenler arasında ÇKP'nin kurulmasında görev aldı. 1927 yenilgisinden sonra Mao'nun yanında çalışmalarını sürdürdü. 1935'te Mao'nun ÇKP yönetimini ele geçirmesinde etkin oldu.

1949'da Halk Cumhuriyeti ilân edilince Mao devlet başkanı, Çu En Lay da başbakan oldu; ölümüne dek de bu görevde kaldı. 1954 Anayasasının hazırlanmasında, Mao'nun giriştiği "100 Çiçek", "Büyük Hamle" ve çeşitli parti içi kampanyalarda başlıca yürütücü oldu. 1966-69 yıllarının "Kültür Devrimi"nde Çu, değişik zamanlarda değişik rollerde görüldü.

1969'daki 9. Kongrede Lin Piao'yu göklere çıkaran Çu En Lay, 1971'de Mareşal'in yok edilmesinden sonra onu 18. Kongreye sunduğu Rapor'da yerle bir eden, yerin dibine batıran Çu En Lay'dır. 1975 Ocak'ında 4. kez toplanan Ulusal Halk Meclisi'nin kabul ettiği yeni Anayasasının hazırlanmasında da etkin rol oynayan Çu En Lay, bir süreden beri hastaydı ve yerini fiilen Teng Hsiao Ping'e bırakmıştı.

Çu En Lay, ÇHC'nin son dönemde izlediği gerici dış politikanın da başlıca uygulayıcısı oldu. Uluslararası yumuşamaya karşı çıkmasında, ABD ile yakınlaşmasında ve dünyanın çeşitli bölgelerindeki anti-emperyalist ve devrimci hareketlere karşı tavır alınmasında birinci derecede etkin rol oynadı.

Şimdi, Çu En Lay'ın ölümünün, Çin yönetiminin yapısında değişikliklere yol açıp açmayacağı tartışma konusu. Tahminler Teng Hsiao Ping'in Çu En Lay'ın yerine getirileceği noktasında birleşiyor. Teng'in, Çu'nun politikasını olduğu gibi sürdüreceği ise, zaten bir süredir onun fonksiyonlarının çoğunun Teng tarafından kullanılmasından anlaşılıyor.

SOSYALİST ENTERNASYONAL ÜÇÜNCÜ DÜNYAYA UZANIYOR

Büyük çoğunluğu İleri kapitalist ülkelerde olan 57 sosyal demokrat partinin oluşturduğu Sosyalist Enternasyonal, kalkınma yöntemi olarak kapitalizmi reddeden ve ekonomik bağımsızlığı pekiştirmek için çabalayan ülkelerde siyasal gelişmeleri kontrol etme çabası içinde. Sosyalist Enternasyonal Genel Sekreteri Hans Janitschek Afrika üzerine yazdığı bir yazıda "Afrika'nın komünist-olmayan sol topluluğun dışında olduğunu", ancak "Sosyalist Enternasyonal'in bu bölgedeki uzun dönemli görevinin "Afrika sosyalizmi"ni, uluslararası demokratik sosyalizm akımının içine katmak" olduğunu açıklamaktadır. Gerçekten de Afrika ülkelerinde gelişen "sosyalizm" akımının etkilenmesi sosyal demokrat stratejide önemli bir yer tutmaktadır.

TUNUS'TAKİ KOLLOKYUM

Bu stratejinin uygulama aşamalarından biri geçtiğimiz 1975 yılı içinde Tunus'ta 26 Afrika ülkesinin siyasal partilerinin düzenledikleri ve Sosyalist Enternasyonal yönetimi tarafından hazırlıkları yapılan bir kollokyum olmuştur. "Planlı liberalizm ve Afrika'ya özgü sosyalizme ulaşma yolları" adındaki toplantı, uzun süreli çalışmaların ürünü olmuştur.

Sosyalist Enternasyonal'in Afrika ülkelerindeki siyasal partilere kurmaya çalıştıkları ilişkilerin başlangıcı önemli skandallara sahne olmuştu. 1966'da Stokholm'de yapılan Sosyalist Enternasyonal X. kongresine çağrılan Afrika'lı delegelere, İngiliz İşçi Partisi temsilcilerinin baskısıyla söz hakkı verilmemiştir. Aynı kongrede Afrika temsilcileri daha sonra düzenlenen "karşılıklı haber alma seansı"ni boykot etmişlerdir.

"OLUMSUZ ANTI-EMPERYALİZM"

1969 yılında, yine Sosyalist Enternasyonal'in XI. Kongresinde alınan kararlarda, Afrika ve Asya'daki ulusal bağımsızlık hareketleri kastedilerek "o-

lumsuz anti-emperyalizm"den söz edilmekteydi.

Sosyalist Enternasyonal'in özellikle Afrika'daki geri-sömürülen ülkelerle ilişkilerini geliştirmeye çalışmanın iki nedeni var: Birinci olarak, Afrika'daki bağımsızlık hareketlerinde küçük burjuva kökenli demokratların ağırlığı diğer Kıta'lardakinden daha fazla olmuştur. Bu nedenle bu ülkelerde "sosyalizm", işçi sınıfı ideolojisinden kaynaklanan bir politika olarak değil, daha çok söz konusu küçük burjuva kadrolarının anti-emperyalist milliyetçi tutumlarının politik ifadesi olmuştur. İkinci olarak, Sosyalist Enternasyonal içinde yer alan sosyal demokrat partilerin anavatanı olan Avrupa ülkelerinin Afrika kitasıyla sömürgeci dönemden kalan daha sıkı ilişkileri vardır. Bilindiği gibi, bu ilişkiler kültürel ve siyasal düzeyde de gelişmiştir. İleri kapitalist Avrupa ülkeleri yeni-sömürgeci ilişkileri geliştirmek için bu eski bağıntılardan yararlanmaktadır.

CEZAYİR'DEKİ SUÇLULAR VE DİĞERLERİ

Avrupa'lı sosyal demokrat partilerin, Afrika'daki bağımsızlık hareketlerini ezme girişimlerinde önemli payları olmuştur. Sosyal demokratların oynadıkları bu rol, Afrika ülkeleri içindeki etkisini sürdürmektedir. Mısır'a karşı İngiltere, Fransa ve İsrail'in ortaklaşa saldırısı; Cezayir'i kana bulayan bütün Fransız hükümetlerinde Fransız Sosyalist Partisi'nin de yer almış olması; Kongo'nun yaşadığı trajedide Belçika sosyalistlerinin oynadıkları rol; Rodezya'daki ırkçı rejimin başı Smith'in İngiliz İşçi Partisi'nden gördüğü destek vb., sosyal demokrasinin Afrika ülkelerindeki kötü "hatıraları" arasındadır.

FNLA VE UNITA SAHNEDE

1973 yılında Tunus Devlet Başkanı Burgiba ve Senegal Devlet Başkanı Senghor'un çabalarıyla Afrika'daki "de-

mokratik sosyalist" eğilimli partilerin biraraya getirilmesi girişimleri başlamıştır. Ne var ki bu girişimler, sosyal demokrat ideolojiyi benimsemiş partilerin Afrika'da son derece az olması nedeniyle çok yavaş ilerlemiştir. Sosyalist Enternasyonal'in doğrudan ilişki içinde olduğu partilerin sayısı sadece 5'tir. Bu nedenle, başlatılan girişimlerin kapsamının genişletilmesine gidilmiştir. Bu nedenle geçen yıl Tunus'ta yapılan toplantıya, ayrıca iktidardaki ilerici partiler, ve Fildişi Sahili, Gabon, Liberya ve kapitalizmden yana olduğu açıkça söyleyen diğer ülkelerin iktidar partilerinden temsilciler de davet edilmiştir. Bu arada ilerici kamuoyunu yanıltmak amacıyla, FNLA ve UNITA gibi sözde "ulusal kurtuluş" örgütlerinden de temsilciler toplantıya çağırılmıştır.

Afrika'daki tüm partilerin temsilcilerinin çağrılacağı ilan edilen toplantıya bazı partilerin davet edilmemesine de özellikle dikkat edilmiştir. Bu arada Reünyon Komünist Partisi, Fas İlerleme ve Sosyalizm Partisi, Etyopya Dahomey ve Madagascar'daki ilerici askeri rejimler toplantıya çağırılmamıştır. Kollokyum'un bu niteliği, Gine, Gine bissau, Tanzanya ve Mozambik'teki iktidardaki devrimci-demokratik partilerin toplantıya delege göndermelerine neden olmuştur.

Sosyalist Enternasyonal yönetiminin perde arkasında güdümünde hazırlanan kollokyumun bu "selektif" niteliği de, gerçekten kalkınma sorununu ele almak gibi bir niyeti olmadığını kanıtlamaktadır.

"BİLİMSEL SOSYALİZM AFRİKA'YA UYMAZ"

Senegal Devlet Başkanı Senghor'un sözleri, sosyal demokrat yöneticilerin Afrika ülkelerindeki faaliyetlerinin niteliğini ortaya koymaktadır. Senghor şunları söylemektedir: "Bilimsel sosyalizm

Afrika'ya yabancı bir ideolojidir. Sınıf mücadelesi doğması Afrika'nın koşullarında geçerli değildir." Yine Senghor, ulusal kurtuluş hareketini "zengin uluslarla yoksul uluslar" arasındaki bir mücadele olarak görmektedir, çeşitli ülkelerin kendi içindeki sınıf mücadelelerine ise değinmemektedir.

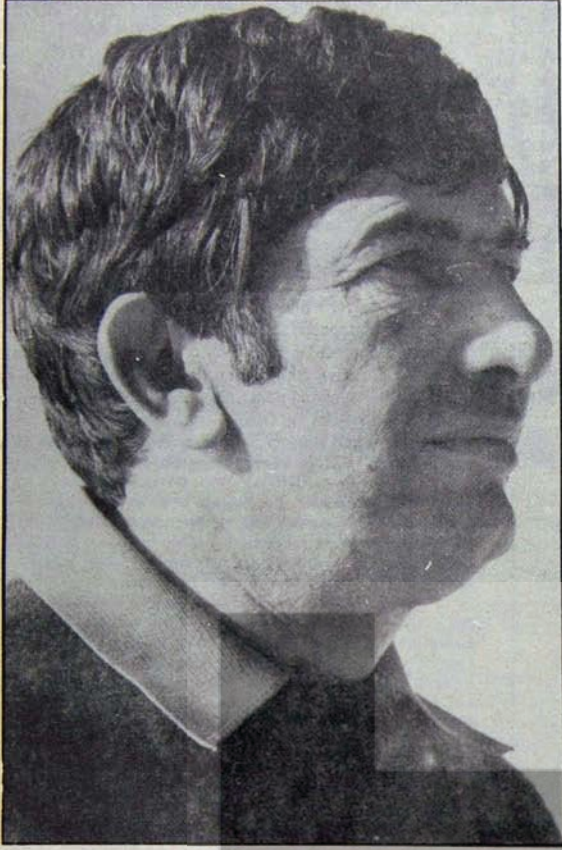
Gerçekte bilimsel sosyalizmin Afrika koşullarına uygun olmadığı iddiasının özü, Avrupa'daki sosyal demokrat partilerin de bilimsel sosyalizmi deforme etmek için aynı iddiaya başvurdukları hatırlanırsa, açığa çıkmaktadır.

Bilimsel sosyalizme karşı yapılan saldırılar ve dünya sosyalist sistemine yöneltilen hücumlar, Afrika'nın diğer devrimci-demokrat liderleri tarafından tepkili karşılanmaktadır. Bu tepkinin temelinde, Afrika'da bilimsel sosyalizmi benimseyen unsurların giderek güç ve ağırlık kazanmalarıdır.

DEVRİMCİ DEMOKRATLAR

Gine Devlet Başkanı Seku Ture'nin genelinde bir dergide yayınlanan şu sözleri durumu yeterince yansıtmaktadır: "Gine Demokratik Partisi tarihsel materyalizme dayalı bir eylemindedir. Bu ideoloji Gine halkının düşünceleriyle hiçbir çelişki içinde değildir." Bilimsel sosyalizm, devrim süreci içindeki Kongo liderlerinin de benimsediği ideoloji durumundadır. Kongo Emek Partisi politik büro üyesi P. Nzé, Tunus'ta yapılan kollokyum'da, ulusal kurtuluş hareketi içinde yer alan güçleri, yalnız "açık" değil "kamufle" düşmanlarına karşı da mücadeleye etmeye çağırıyor. Ayrıca Cezayir ve Somali delegeleri de aynı tutumu benimsediklerini göstermişlerdir.

Devrimci-demokratik unsurların bu tutumları Sosyalist Enternasyonal yanlısı güçlerin tasarlarını kabul ettirmelerini olanaksız kılmıştır. Konferansın her iki yılda bir toplanması ve yönetici komitenin sürekli nitelik alması biçiminde bu tasarı reddedilmiştir. Ancak sosyal demokrat liderlerin buprolerden vazgeçmediği görülmektedir.

1975 YILINDA ŞİİR

ŞÜKRAN KURDAKUL 'YÜRÜYÜŞ'ÜN SORULARINI CEVAPLANDIRIYOR.

● ŞİİRİMİZ 1950-60 ARASINDA GEÇİRDİĞİ DURAKLAMADAN YAKASINI SIYIRMIŞ, ÇAĞDAŞ SANATLARIN İÇİNDE AĞIRLIĞINI KOYAN, YERİNİ BİLEN VE GÜN GEÇTİKÇE TAZELENEBİLİR SONRAKİ NESİLLERDEN ALDIĞI DESTEKLERLE DE GENİŞLEYEN BİR ORTAMA AÇILMIŞTIR.

● 1975 yılının şiir açısından kısa bir değerlendirmesini yapar mısınız?

1975 yılındaki şiir gelişmelerinin bir değerlendirmesini yapabilmek için bu yıl çıkan kitap ve dergilerin geniş bir taramasını yapmak gerekiyor. Ben bunu geniş ölçüde yapma olanağı bulamadım.

Ancak bir yandan okuduğum kitapların bende bıraktığı izlenimleri, öte yandan da yıl içinde çıkan dergilerde gördüğüm şiirlerin bende bıraktığı izlenimleri bir değer ölçüsü olarak alıp okuyuculara sunmaya çalışacağım.

NAZIM HİKMET ŞİİRİ

Geriyi bıraktığın zaman, Nazım Hikmet hareketinin yarattığı şiir değişiminden hemen sonra gelen kuşaktan Fazıl Hüsni Dağlarca, Melih Cevdet Anday, Hasan İzzettin Dinamo, Behçet Necatigil, Rifat Ilgaz, Sabahattin Kudret gibi şairler bu yolda kendi anlayışları içerisinde şiirlerini yayınlamışlardır.

Bunlardan Behçet Necatigil'in "Kareler Aklar" kitabı, Hasan İzzettin'in "Sürgün Şiirleri" kitabı, Özdemir Asaf'ın "Çiçekleri Yemeyin" kitabı 1975 yılında yayın alanına sürüldü. Bunlarla birlikte 1940 şiir hareketinden sonra gelen şairlerinden Arif Damar'ın, Metin Eloğlu'nun ve daha yenilerden Kemal Burkay'ın Hilmi Yavuz'un ve İsmet Özel'in, Ayhan Kırdaş'ın Kemal Özer'in kitaplarını görüyoruz. Bu çerçevede genel bir değerlendirme yapabilmek için sözünü ettiğimiz şairlerin kitaplarında ortaya koydukları yeni ürünlerin doğrultularını saptama gereği vardır.

Bildiğiniz gibi Hasan İzzettin son yıllarda şiirlerini yayınlama imkanı bulmuş bir şair. Genellikle daha eski tarihlerde yazılmış fakat şairin siyasal anlayışı, hapis ve sürgünde oluş yılları dolayısıyla bu şiirleri yayınlamamıştır. Mutlak bir direnç adamı kimliğini gördüğümüz bu son kitabında da, Dinamo, 1946-50 yılları arasındaki daraltılmış bireysel ortamının, hapse ve sürgünde geçmesi dolayısıyla, bireysel ortamının şiirini getirmiştir. Şiirinin taşıdığı ideolojik yükümlü birlikte yapı yüzünden, 1950'den sonraki şiirin aşamalarının uzağında kendine özgü bir yapı gösterdiği söylenebilir.

Hasan İzzettin Dinamo özellikle sözcük seçiminde kendini serbest bırakan ve uyağa dayanan bir şair kimliğinde görünür.

Aynı dönemde gelen şairlerden Behçet Necatigil 1945'lerden bu yana sürekli çıkardığı kitaplarla kendine özel bir yer ayırmış bir şair olarak görünür.

Girişimcidir, özellikle biçim yönünden girişimler yapmayı sever. Nitekim son kitabı olan "Kareler Aklar" da daha çok divan şiirini çağdaşlaştırmak gibi bir amaca bağlı olduğunu söyleyebilirim. Özellikle "kareler"de görünür bu, ve alabildiğine şiiri soyutlamaya çalışır. Fakat aynı kitabın ikinci bölümünde bireysel duyarlıklarını yeni biçimler içinde vermek isteyen ve bunda da başarılı olan bir şair çıkmaktadır karşımıza. Behçet Necatigil'in kendi şiirini aşan, alıştığımız şair kimliğini aşan yönü de kitabının bu ikinci bölümünde topladığı şiirlerde belirlemektedir.

Melih Cevdet'in çıktığını söylediğim kitabı henüz dağıtılmamış. Ama öyle tahmin ediyorum ki, 1974 ve 1975'te özellikle Varlık Dergisinde, Türk Dili'nde yayınladığı şiirlerden oluşan bu kitabında Melih Cevdet dünyaya bakışı açısından insanı geniş bir biçimde yorumlamaya, tarihe bugün arasında o insana değişik açılardan bakmaya yönelik yorumcu diyebileceğimiz şiirini sürdürmekte olacaktır.

1940'lardan sonraki şairler kuşağını izleyen dönemde gelenlerden Arif Damar, okurların bildiği gibi, 1946-50 döneminde siyasal anlayışı nedeni ile 141. - 142. maddelerin hükmüne uğramış şairlerdendir. 1955'ten, özellikle 1960'tan sonra şiir yayınlama olanağına kavuşmuştur. 1955-60 arasında yayınladığı şiirlerde, şiirini değişik alanlara kaydırabilmiş, 1960'tan sonra güncel sokarken coşkusunu kendine özgü imgeler ve bakışlarla bezemiş bir şair niteliği göstermektedir. Son kitabında da aynı atılım içinde daha da güncel sokulduğunu görüyoruz.

Metin Eloğlu'nun "Yumuşak g" kitabında çağdışı olan şairlere, yazarlara adanmış şiirler vardır. Bu kitabıyla Metin Eloğlu'nun daha önce sanatına getirdiği yeniliklerden daha değişik bir doğrultuya kaydığı söylenemez.

YENİ SOLUKLAR

Daha sonraki kuşaktan Hilmi Yavuz ve Kemal Özer üzerinde durma gereğini duyuyorum. Bu iki şair özellikle 1955-60 devresinde İkinci Yeni diye adlandırılan anlayışa sahlı soyut şiirler yazarak edebiyatımıza gelmişlerdir. Değişen dönemin koşulları edebiyata da yansımakta gecikmeyince, özellikle Nazım Hikmet şiiri bilindikten sonra, diğer toplumcu gerçekçi şairlerin şiirleri yayım olanağına kavuştuktan sonra, hem Hilmi Yavuz hem de Kemal Özer şiirlerini değiştirme gereğini duymuşlardır. Hilmi Yavuz'un bundan evvelki kitabında soyut kavramlar egemen olduğu halde

"Bedrettin Üzerine Şiirler" de çok olumlu bir değerlendirme düzeyine vardığını görüyoruz. Bir taraftan Nazım Hikmet'ten sonra Bedrettin üzerine şiir yazmanın, destan havasında bir kitap yazmanın zorluğu içinde olmasına karşılık, Hilmi Yavuz, eski şiirimizle bugünkü dil arasında çıkış noktaları diyebileceğimiz birleştirim öğeleri bulabildiği için bence çok başarılı bir dize kuruluşu getirmiş, bu dize kuruluşunu şiirlerinin bütününde koruyabilmiş, öte yandan söylemek istediği ile duyarlılığı arasında da rahat kalabilmiş, bütün bu nedenlerden ötürü de Bedrettin üzerine yazdığı şiirlerde Nazım Hikmet'ten değişik bir bakış açısı yaratmıştır. Üstelik şiirlerin şiirselliği, sıcaklığında da başarılı bir düzeye ulaşmıştır. Aynı kuşağın adını andığımız şairlerinden Kemal Özer'in de bu yıl çıkardığı kitap "Sen de Katılmanın Yaşamı Savunmaya" adını taşıyor. Kemal Özer'in bundan önceki üç kitabında üzerinde durduğu temalar daha çok bireyin evrene bakışı, dünyaya bakışı, kendi duyarlıkları düzeyinde iken, ilkin "Kavganın Yüreği" ile daha sonra da "Yaşadığımız Günlerin Şiirleri" ile şiirinin değiştiğini görüyoruz. Yalnız Kemal Özer bu devrede kaçamadığı bazı şiirsel tehlikelere maruz kalmıştır. Şair, hem yetiştiği, hem erişkin olduğu birçok yıllarını, kendisinin de söylediği gibi ideolojik sorunların uzağında geçirmesinden dolayı kapalı bir dünyanın adamı iken, birden sosyalist öğretinin, sosyalist öğretiye inananın Türkiye ölçüsündeki sorunlarına açılmasıyla bilinç altına daha ziyade şiir dışı öğeler, kavramlar, sorunlar, güncel meseleler girmiştir. Ve şairin daha önceki devresindeki çok başarılı şiirsel atmosferi geçiş dönemi diyebileceğimiz bir devrede sıkıntıya uğramıştır. Ama görüyoruz ki, Kemal Özer özellikle bu son kitabında şair olarak inandığı doğrularla, getirmek istediği sorunlar ve güncel olaylara bakış açısıyla kendi içinde gerekli bir emeleyi, tasfiyeyi yapabilmiş, neyin şiire daha fazla yarayacağını hesaplamalarını da yaparak şiiri hem duyarlık, hem okuyanlarda etki, hem de güzellik düzeyine ulaştırabilmiştir.

Bir de Kemal Burkay'dan söz etmek isterim. 1967'lerde ilk şiir kitabı "Prangalar"la şair olarak tanıdığımız Kemal Burkay bu yıl "Dersim" adlı kitabını çıkardı. Kemal Burkay'ın toplumcu gerçekçi şiir içindeki yeri, acısını, o ister kendisi birey olarak karşılaştığı zorluklardan, ister yaşadığı yörenin maruz kaldığı zorluklardan gelsin, acısını ve duyarlılığını büyük bir maharetle ve rahatlıkla, doğallık içerisinde yapısına intikal ettirmeyi başaran bir şair olarak görünür. Sanıyorum bundan sonraki şiir girişimlerinde bu şair geniş görüşle şiirlerini daha da zenginleştirerek, daha yeni ve değişik alanlara kaydırabilecektir.

DERGİLERE GELİNCE

Kitaplarını okuduğum şairlerin bende bıraktığı izlenimleri belirtmeye çalıştıktan sonra, biraz da zorunlu olarak 1975 yılı içinde dergilerde şiirlerini gördüğümüz şairlerin getirdikleri bir değişiklik varsa bunları göstermek konuşmak istiyorum. Örneğin tıpkı Kemal Özer ve Hilmi Yavuz gibi soyut şiir anlayışı ile gelen şairlerden Ülkü Tamer 1974'te şiirini toplumsallığa açmakta cömert davranmış gibi 1975 yılında yeni dergi'de okuduğumuz 10'a yakın şiirinde yeni bir folklor denemesine girişmiştir.

Bu yıl dergilerde sürekli olarak yayın yaptıkları için adları belleklerimizde yerleşen şairlerden Atilla İlhan'ın, Ceyhan Atuf'un, Tekin Sönmez'in, Aydın Hatipoğlu'nun, İlhan Berk'in, Sabahattin Kudret Aksal'ın şiirleri şiirimizin 1975'teki hareketinin örnekleri olarak aklımıza gelebilir. Bu arada "Milan" dergisinde daha anlayış birliği içinde aynı doğrultu içinde şiirler yazan kişilerden Nihat Behram, Atal Behramoğlu ve daha sonrakilerden Barış Pirhasan'ın, Erdal Alovera'nın şiirleri de bu şairler üzerinde gelecekte daha rahat konuşma olanağı sağlayacak ürünlerdir. Bu son cümleyi son iki şair için söylüyorum. Yoksa Nihat Behram özellikle son kitabında, Atal Behramoğlu son kitaplarında kendilerini, kişiliklerini ortaya koyarak biçimsel sıkıntılarını aşmış, yani bir taraftan toplumsallıkla bir taraftan ideolojileri ile şairce hesaplaşarak şiirlerini yukarı düzeylere götürmeyi başarmış şairlerimizdir.

● Bu dergilerde ve kitaplarda yayınlanan şiirlerin dışında 1975'te başka anılması gereken olaylar sizce nelerdir?

Bu konuşma içinde ele alınması gereken önemli şiir olayı, edebiyatımızda kendine özgü bir yeni olan şairlerimizden Ahmet Muhip Dranas'ın Tefik Fikret'i aruz ölçüsüyle çevirerek, Rubab-ı Şikeste'yi "Kırık Saz" adıyla yayınlaması, Said Maden'in Aragon'un "Elsa'ya Şiirler" kitabını Türkçeleştirmesi yeni kuşakların kendilerinden önceki değerleri bugünkü beğeni, öğretici ve sanat açısından değerlendirmeye gereksinimi duymaları, özellikle "Milan" dergisinin Tefik Fikret için özel sayı yapması, Orhan Veli'nin 25. ölüm yılı dolayısıyla aynı derginin, Türk Dili dergisinin, Milliyet Sanat Dergisinin özel sayılar düzenlenmesi anılması gereken girişimlerdir. Bir de hatırlıyorum kitap haline gelmediği halde çağdaş Macar şairlerinden Attila Josef'in 20'ye yakın şiirini Atal Behramoğlu ve Aziz Okay çevirip "Milan" dergisinde yayınladılar. Bu girişimler gerek bizim dil değişikliği dolayısıyla bugünkü kuşakların anlayamadığı Fikret gibi bir şairin tüm eserlerinin dilimize kazandırılması gerek bu şairlerin sanki Türkçeye yazılmış kadar başarılı bir düzeyde Türkçeye aktarılması yılın anılması gereken şiir olaylarından.

● "Nazım Hikmet 1975" konulu bir konuşma yapacak olsanız özetle neler söylerdiniz?

Böyle bir konunun zorluğunun sıkıntısı içinde de olabilirim, zevci içinde de olabilirim. Fakat şöyle somutlamaya çalışacağım: Cem Yayınevi bir girişim yaptı. Eleştirmen Asım Bezirci, Şerif Hulusi'nin daha önce yaptığı çalışmalarından hareket ederek Nazım Hikmet'in Bütün Eserleri başlığı altında çıkmış kitaplarını dergilerde kalan ilk şiirlerinden itibaren yayınlamaya başladılar. Bu, bence yalnız

Türk edebiyatını ilgilendiren bir olay değil. Nazım Hikmet'le ilgilenen bütün dünya edebiyatçılarının yararına olacak bir girişim. Çünkü bu çalışma içerisinde Nazım'ın kitaplarını oluşturan bütün şiirlerin kitabın arkasında varyantlar olarak hangi yıllarda çıktığı, hangi dergilerde çıktığı, varsa değiştirmeler, gerek Şerif Hulusi'nin edebiyatçıları tarafından bilinen titizliği gerekse Asım Bezirci'nin bilinen titizliği ile verilmektedir. Büyük ustanın bu yıl yayınlanan "Nazım ile Piraye" adlı kitabında okuduğumuz mektupları, nasıl onun belli bir yönünü ortaya çıkarmak suretiyle üzerinde çalışanlara ışık tutacaksa, bu kitabın, yani "Bütün Eserleri" kitabının arkasındaki varyantlarının da önem taşıyacağına inanıyorum. Nazım Hikmet bu kitabın çıkışından da belli olduğu gibi 1975 yılında dilimizin en büyük ustalarından biri olduğunu yaşarlığıyla göstermektedir. Bir taraftan böyle bir kitap yayını var. Öte taraftan Bilgi kitabevi yine aynı yıl içinde Nazım Hikmet'ten derlenmiş üç yeni kitap ortaya koymuştur. Dergilerde sürekli olarak Nazım Hikmet konusu, Nazım Hikmet şiiri incelenmektedir. Öyle görünüyor ki, 1960'tan sonra Nazım Hikmet'in üstüste yayınlanan kitaplarının toplumuzda iki yönlü etkisi olmuştur. Birinci etki, doğrudan doğruya halkın Nazım Hikmet'e sokulması, yani şiir çevrelerinin dışındaki çevrelerin Nazım Hikmet şiirine sokulması. İkinci olarak, şairlerin Nazım Hikmet'e sokulması sonucu, şiir ürünlerimizde Nazım'ın etkisi. Nazım'dan yararlanma, onu değerlendirme etkisi çok açıktır. Onun gibi yazmaya özenenler olmuştur bile, kısa bir süre içinde, Nazım gibi yazmaya özenmeden kurtularak onun sentezciliğine vama çabaları egemen olmuştur şiir hareketimizde.

Bu da Nazım'ın şiirimiz üzerine çok olumlu etkisini gösterir. Demek ki, bir yandan bizzat şiirlerinin yayınlanarak etkinliğini sürdürmesi olayı ile karşı karşıyayız. Bir yandan da dolaylı olarak kendisinden sonra gelen şairlerin üzerine yeniden şiir olanakları açmak bakımından etkisini sürdürdüğünü söyleyebiliriz.

● Son ayların güncel bir tartışması var. Köy Romanı - Kent Romanı sorunu. Böyle bir tartışmayı şiire uygulamak söz konusu olabilir mi sizce 1975 Türkiye'sinde?

Böyle bir sorun 1975'le sınırlandırılmaz. Çünkü öyle denebilir ki, bu, köy enstitüsü çıkışlı şair ve yazar arkadaşlarımızla birlikte gelmiştir. Onlar bütün sanatçılar gibi yaşadıkları çevrenin etkilerini şiirlerine yansıtmakla işe başladılar. Başaran - ki aralarında en çok şiiri sürdüren odur - Talip Apaydın'ın şiirlerinde köy insanının kendine özgü duyarlılıklarını, gerçek karşısında, uyarlıktan uzak yaşamları karşısında kendiliğinden beliriveren içeriklerini şiire yansıttıklarını gördük. Fakat sonradan da daha ziyade hikaye ve romana yansıdı. Yalnız 1975'te öyle sanıyorum ki,

şu anda şiirlerinin tam bir değerlendirmesini yapamayacağım bir şairin yer yer derginizde özellikle de Milan'ın son sayılarından birinde gördüğüm bu şair, Yaşar Miraç. Bu genç şair kent çıkışlı şairlerin folklor'dan, geleneksel halk şiirimizin öğelerinden yararlanır gibi bir tavır içinde değil, geleneksel halk şiirimizin içinde olduğunu göstermiştir. Yerel dili kullanırken o dilin bütün tadına vardığını şimdiden söyleyebilirim. Bu dil olanağından daha sağlam bir yapıya ulaşırsa şiirimiz yeni sesli bir şair kazanacak demektir.

● Şiirimizin 1975'teki bu genel değerlendirilmesinden sonra geleceğe, şiirimizin geleceğine nasıl bakmak gerekir?

Daha önce de söylediğim gibi, yapmaya çalıştığım, doğrudan doğruya 1975'teki şiir hareketinin yorumu değil, bende bıraktığı izlenimleri yansıtmaktı. Bu söylediklerimden hareketle soruyu şöyle karşılamak mümkündür: Özellikle 1960 değişimi, yeni Anayasa'nın getirdiği özgürlükler, şiirlerimizin, bir yandan Nazım Hikmet hareketine bağlı olan şiirlerimizin yayım olanakları bulmalarını, bu arada Ahmet Arif'in tek şiir kitabının kitleye geniş ölçüde uzanmasını anabilirim.

Şairler daha geniş alanlara bakma, sınıfsal sorunları açısından kendi yerlerini belirleme gereğini duymuşlardır. İster istemez de bu, yeni duyarlıklara, bazan başkaldırmalara yol açmıştır. Bütün bunlardan belki ortaya kısa bir evre birbirine benzer bir takım şiirler çıkma tehlikesi gözükmeyle birlikte, yavaş yavaş, duruldukça, gerçek şairler, bir taraftan toplumsallığın getirdiği zorluklarla - tabii şiirleri açısından - bir taraftan da kendi eksiklikleri ile uğraşarak 1960 öncesine kesinlikle benzemeyen bir ortam yaratmışlardır.

Bunun yanında, baştan adlarını andığım şairler, yani 1940 kuşağının şairleri, sürekli olarak şiirlerini yayınlamaktadırlar ve sevindirici bir olaydır bu. Bunların da kendi dünya görüşleri ve yapıları doğrultusunda şiirimizin iç kaynaklarına katkıları, büyük katkıları söz konusudur. Öyle sanıyorum ki, toplumsal temalarla, gerçekçi temalarla uğraşma gereğini daha fazla duyan şairler üzerinde de, şiirin iç yapı özellikleri bakımından, bu söylediğim şairlerin, hiç olmazsa dolaylı yoldan diyebileceğim, faydaları hâlâ söz konusudur. Demek ki, şiirimiz bu çağdaşlaşma yıllarından sonra sürekli olarak bir değişim içindedir. Bu değişim, bir yandan birey olarak insanı arama kaygısına bağlıdır. Bir yandan toplumsal sorunlara açılmakta sakınca görmeyen şairlerin kendi estetiklerini arama ve bulma aşamasına girdiklerini gösterir. O zaman şiirimizin 1950-60 arası geçirdiği duraklamadan yakasını sıyrılmış, çağdaş sanatların içinde ağırlığını koyan, yerini bilen ve gün geçtikçe tazelenen, sonraki nesillerden aldığı desteklerle de genişleyen bir ortama açılmıştır.

sergi kitabevi.

KİTAP

KLASİK PLAK

RUHİ SU

ESKİ BÜYÜK SINEMA İÇİN KAT:1
YENİŞEHİR-ANKARA

tarımda kapitalizmin gelişmesi ve toprak rantı

● günter hoell

pentagon ve amerikan üsleri

● igor melnikov

Bilim Yayıncılık Limited Ortaklığı
Piyerloti Cad. 21/1 Cemberlitaş - İSTANBUL

ALPASLAN İŞİKLİ'NİN YÜRÜYÜŞ'E

ÖZEL DEMECİ

SSK OLAYI, MC-TÜRK-İŞ TERTİPLERİNİN İLK ADIMIDIR

TÜRK-İŞ İŞÇİ
SORUNLARINI
ÇÖZÜMLEMEKTE
İŞÇİLER ARASI
DAYANIŞMADAN ÇOK
MC İKTİDARININ
ANLAYIŞINA
GÜVENEN BİR
TUTUM İÇİNE
GİRMİŞ
GÖRÜNÜYOR.

uygulanmasında memur sayılır." hükmünü getirdi. Böyle bir kıstasın sahip olunan görüş açısına göre değişik biçimlerde yorumlanmaya ve uygulanmaya elverişli olduğu ortada. Yasaya göre bu kıstasa göre karar verme yetkisi Bakanlar Kurulunun. Bakanlar Kurulu "hangi kurumların Devlete verilmiş bir kamu hizmetini genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları"nı belirlemiş, fakat bu kurumlarda çalışanların hangilerinin memur, hangilerinin işçi olduğunu belirlememiştir. Dolayısıyla, SSK Müdürler Kurulu eski durumda değişiklik yapmasını gerektirecek bir hukuksal dayanağa sahip değildir.

● Yeni düzenlemenin Anayasa karşısındaki durumu nedir?

1897 sayılı Yasa işçi-memur ayırımı konusunda Bakanlar Kurulunu yetkili kılmıştır. Böylece Anayasa ile tanınmış temel hakların, yani grev hakkının, sendika hakkının, toplu sözleşme hakkının kamu kesiminde sınırlarını tesbit yetkisi, siyasal iktidarın takdirine bırakılmış oluyor. Bu durum hukuk devleti anlayışına sığmaz. Siyasal iktidar SSK'yı asli ve sürekli kamu hizmeti göriyor saymakla bu takdirini ne yönde kullanabileceğine dair tipik bir örnek ortaya koymuştur.

● SSK niçin bu nitelikte bir kurum sayılamaz?

SSK bu nitelikte bir kurum sayılabilmesi için gerçekten sosyal güvenlik hizmetlerinin asli ve sürekli bir nitelik kazanmış olması gerekir. Oysa, 17 milyona ulaşan toplam faal nüfusun ancak 1,5 milyonu sigortalıdır. Bu ne biçim asli Devlet görevidir ki yeterli sayılması olanaksız bir kapsama sahiptir ve Devletin hiçbir katkısı olmadan yasar; Devlet, işverenlerin Kuruma olan borçlarını tahsilde olağanüstü yetersizlik içindedir.

Kaldı ki artık herkes anlamış olmalıdır ki işçi-memur ayırımı denen sorun, sendika hakkına sınır koymanın bir yolu olarak icat edilmiştir ve tüm çalışanlar eşit sosyal haklara kavuşmadıkça bu soruna çözüm bulmak olanaksızdır. Bu kabul edilmeden kimsenin "özgürlükçü demokrasi" savunucusu kesilmeye hakkı olmamalı.

● Bu konuda Türk-İş'in tutumu nasıl değerlendirilebilir?

Türk-İş, bir süredir, işçi-memur ayırımı sorunu işçilerin görüşüne uygun bir çözüme kavuşmadığı takdirde genel greve gideceklerini ilan edip durmaktaydı. SSK Müdürler Kurulu kararı da Türk-İş tarafından önce benimsenmedi. Ancak, DISK'e bağlı

Sosyal-İş'in üyeleri bu işyerinde direnişe geçince, Türk-İş bu direnişi ideolojik nitelikte bulduğu için desteklemediğini açıklıyordu. Aslında, Türk-İş işçi-memur ayırımı konusunda DISK'ten daha dayarlı olmak zorundadır. Zira, Türk-İş'in üyesi olan sendikalar daha çok kamu kesimindedir. Ne var ki Türk-İş işçi sorunlarını çözümlenmekte işçiler arası dayanışmadan çok MC iktidarının anlayışına güvenen bir tutum içine girmiş görünüyor.

● Bu konuda DISK nasıl bir tutum içindedir?

MC iktidarının SSK konusundaki tutumu aslında genel olarak sendika hakkına yönelik bir saldırının ilk adımı olarak görülmelidir. Ve bu adımın çok ustaca atıldığı söylenebilir. Bu ilk adımın başarılı olması için DISK ile Türk-İş arasındaki çekişmeden yararlanmak durumundalar. Ayrıca, Sosyal-İş'in DISK Genel Merkezi ile her zaman uyum içinde olan bir sendika olmadığı biliniyor. Öte yandan işçi-memur ayırımı sorunu, DISK yönetimine hakim olan büyük sendikaları doğrudan doğruya ilgilendirmiyor. Ancak, bütün bunlara rağmen, DISK yönetiminin, bütün kurnazca hesapları boşa çıkaracak bir sınıfsal dayanışma örneği vermesi beklenmelidir.

● Sorun, nasıl çözülebilir?

Türk sendikacılığı zayıf bir noktadan hücumu uğradı. SSK işçilere hizmet eden bir kurum. Burada yürütülen bir direniş, sermayeyi ve sermayenin iktidarını fazla etkilemez. SSK'da işlerin aksamasından işçiler zarar görür. "Özgürlükçü demokrasiler" de bu gibi durumlarda işçiler de sermayeyi zayıf olduğu noktalardan sıkıştırmak için somut taleplerle doğrudan doğruya ilişkisi olmayan işyerlerinde de dayanışma grevine başvururlar. Bizde buna yasal olanak yok. Ancak yasalar çerçevesinde gene de yapılacak çok şey var. Tüm sendikalar işçiden yana siyasal örgütlerle birlik içinde durumun korkunçluğunu, 1500 işçiyi kışın ortasında işsiz güçsüz bırakmaktaki vahşeti kamuoyu önünde sergiledikleri vakit buna MC hükümetinin bile duyarız kalması zor.

Diğer taraftan bu demokratik baskının yanısıra Sosyal-İş'in sürdürmekte olduğu yargısal yollar da çıkmaz yollar değil.

● MC Hükümetinin bugüne kadarki tepkileri ne oldu?

MC Hükümeti bir dizi hak hukuk tanımayan karardan icraatından sonra direnişe geçen işçileri işten atınca "şeriatın kestiği parmak acımaz" diyor. Kendilerini her türlü sorumluluktan uzak halefe sanıyorlar. Hangi çağda yaşadıklarını henüz anlamış görünmüyorlar.

● Sosyal Sigortalar Kurumunda meydana gelen kıyım, nasıl bir gelişmenin sonucunda ortaya çıkmıştır?

Sosyal Sigortalar Müdürler Kurulu, henüz 1897 sayılı yasaya göre kendi Kurumlarında işçi-memur ayırımı sorunu herhangi bir çözüme kavuşturulmamış olduğunda, yetkili sendika olan Sosyal-İş'in toplu sözleşme önerisini, kendi işyerlerinde artık işçi bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Oysa, işyerinde bu açıdan eski durumu değiştiren herhangi bir hukuksal yeni bir unsur söz konusu değildir. Müdürler Kurulunun hiçbir hukuksal dayanağı olmaksızın Sosyal-İş'in önerisini reddetmesi, MC hükümetinin işçi-memur ayırımı yoluyla gerçekleştirmek istediği niyetlerinin ilk belirtisi olmuştur. SSK'da çalışan işçileri direnişe iten tutum budur.

● 1897 sayılı yasa işçi-memur ayırımı konusunda ne gibi unsurlar öngörmekte?

Söz konusu yasa, bu konuda yeni bir kıstas getirdi. Daha doğrusu Anayasa'da öngörülen kıstasla paralellik getirmek istiyor gibi bir görünümü var. "Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun